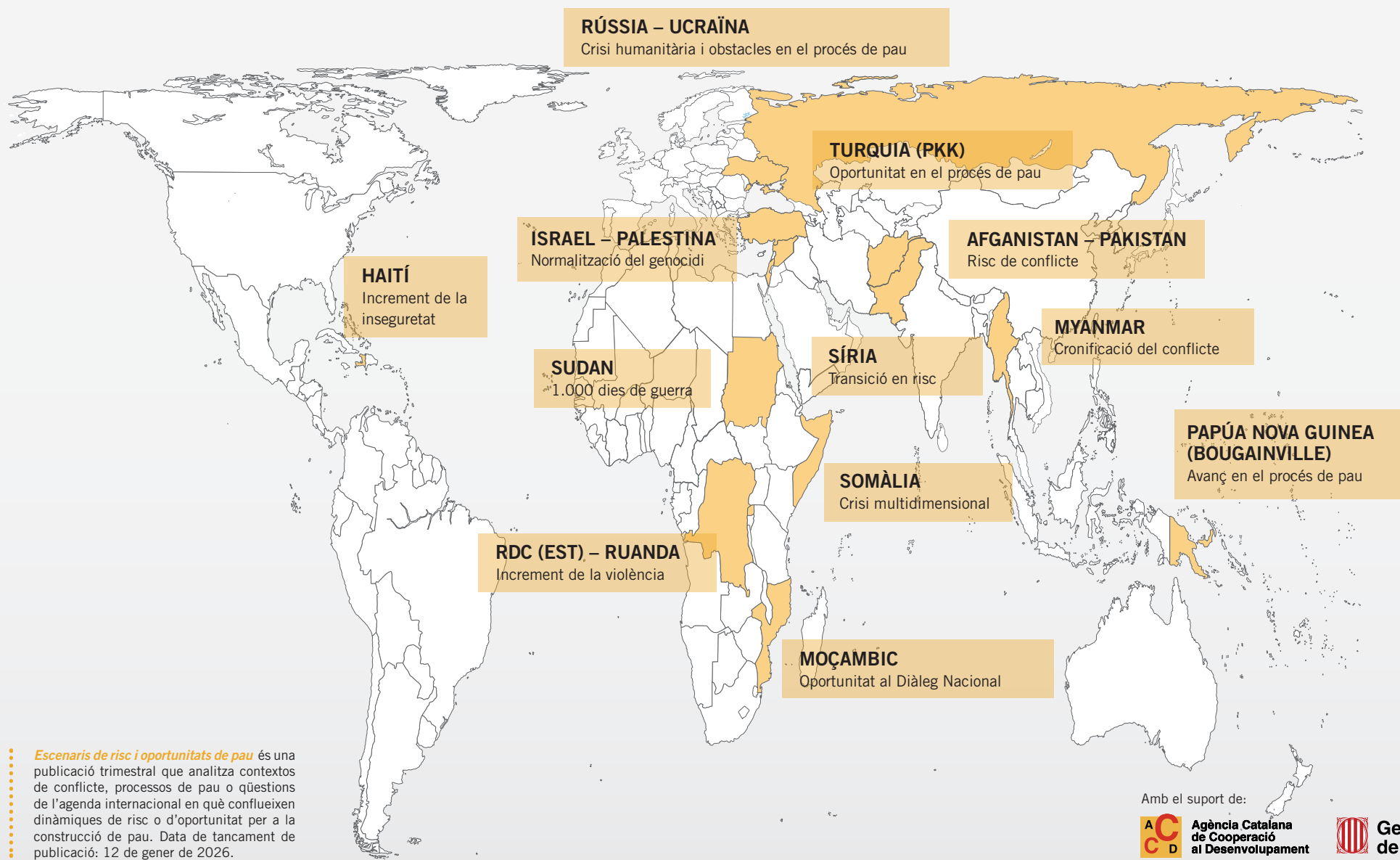

Escenaris de risc i oportunitats de pau per al 2026

Gener de 2026

êçp escola de
cultura de pau

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Escenaris de risc i oportunitats de pau és una publicació trimestral que analitza contextos de conflicte, processos de pau o qüestions de l'agenda internacional en què conflueixen dinàmiques de risc o d'oportunitat per a la construcció de pau. És una eina analítica que integra la perspectiva de gènere interseccional i que pretén ser un recurs útil per a actors educatius i polítics i la ciutadania en el seu conjunt, contribuint a la comprensió d'aquests contextos i a l'acció primerenca. Aquest número analitza alguns escenaris de risc i oportunitats de pau per al 2026. Data de tancament de publicació: 12 de gener de 2026.

Casos analitzats:

ÀFRICA

MOÇAMBIC: El Diàleg Nacional Inclusiu com a oportunitat d'estabilitat i canvi

RDC (EST) – RUANDA: El fracàs de la mediació d'EUA i la creixent implicació regional evidencien una escalada del conflicte

SOMÀLIA: Davant el risc de col·lapse i la presa del poder per al-Shabaab

SUDAN: Una guerra cada vegada més difícil de contenir

AMÈRICA

HAITÍ: El repte de la inseguretat davant les eleccions i el desplegament d'una nova missió internacional

ÀSIA

AFGANISTAN – PAKISTAN: El risc d'una confrontació a gran escala

MYANMAR: La cronificació i regionalització del conflicte armat

PAPÚA NOVA GUINEA (BOUGAINVILLE): Els avenços en el procés de pau i en la negociació sobre l'estatus polític de l'illa de Bougainville

EUROPA

RÚSSIA – UCRAÏNA: El risc d'una major bretxa entre necessitats humanitàries i fons, i els obstacles en el procés de pau

Turquia (PKK): L'oportunitat de consolidar i ampliar el procés de pau

ORIENT MITJÀ

ISRAEL – PALESTINA: El risc de normalitzar (encara més) el genocidi, l'apartheid i la vulneració del dret internacional

SÍRIA: Reptes de seguretat i governança amenacen la transició al país

Grafiti als carrers de Maputo, juny 2025. Font: Escola de Cultura de Pau

MOÇAMBIC

El Diàleg Nacional Inclusiu com a oportunitat d'estabilitat i canvi

Moçambic travessa una de les crisis polítiques i de drets humans més profundes de la seva història recent. Després de les controvertides eleccions generals d'octubre de 2024, que van resultar en la victòria oficial de Daniel Chapo del partit governant Frelimo, però que van estar plagades d'acusacions de frau i una repressió violenta que va deixar centenars de morts i milers de persones ferides i detingudes, el país ha intentat canalitzar el descontentament a través de la creació de l'anomenat Diàleg Nacional Inclusiu.

Si bé no és la primera vegada que al país es registren mobilitzacions i violència en el marc de la celebració de comicis –les eleccions del 2014 i el 2019 van registrar episodis similars, tot i que amb mobilitzacions més reduïdes i localitzades, i una resposta més continguda per part dels cossos de seguretat– la intensitat d'aquestes el 2024 suggereix una creixent frustració popular davant la falta d'alternança i de canals democràtics eficaços per a la expressió política.

En aquest sentit, davant el risc d'un col·lapse total, el president Chapo, després de la seva investidura el gener del 2025, va optar per una via pragmàtica. El procés de diàleg nacional posat en marxa es presenta com una oportunitat per reformar les estructures de l'Estat i evitar un col·lapse social definitiu, sempre que el diàleg sigui inclusiu, honest i no s'instrumentalitzï per l'administració

de Chapo per guanyar temps en la seva legislatura. Si no s'introdueixen reformes profundes, el sistema podria continuar deslegitimant-se, amb el consegüent risc de noves onades de violència, major fragmentació social i retrocessos democràtics.

Posada en marxa del Diàleg Nacional Inclusiu i sorgiment d'Anamola

El 5 de març de 2025, els nou partits amb representació parlamentària –incloent-hi el governant Front d'Alliberament de Moçambic (Frelimo) i els opositors Resistència Nacional Moçambic (Renamo), el Partit Optimista per al Desenvolupament de Moçambic (Podem) i el Moviment Democràtic de Moçambic (MDM)– van signar el Compromís Polític per a la creació del Diàleg Nacional Inclusiu. Un mes després, aquest es va traduir en la [Llei de Compromís Polític aprovada per unanimitat en seu parlamentària](#).

El diàleg s'articula a través d'una Comissió Tècnica de 21 membres: dos representants per cadascun dels nou partits signants i tres de la societat civil. Aquesta comissió tècnica supervisarà el treball de 10 subgrups temàtics, formats pels partits polítics amb representació parlamentària i per membres de les diferents institucions de l'Estat, que treballaran al voltant de diferents temes, entre ells, la

reforma de la Constitució, la reforma fiscal, la reforma del sistema polític i la promoció de la reconciliació, temes que corresponen a alguns dels subgrups establerts. Les decisions elaborades pels subgrups temàtics seran revisades per la comissió tècnica i posteriorment seran presentades a l'Assemblea Nacional i a l'Executiu del país. El 10 de setembre va iniciar oficialment el procés de Diàleg Nacional al país, que es preveu s'estendrà fins al novembre del 2026.

Tot i comptar amb el suport econòmic de la Unió Europea i de països com Suïssa, el procés s'enfronta d'entrada al repte de la legitimitat, especialment a causa de l'exclusió inicial del principal actor de l'oposició, Venâncio Mondlane, que no estava integrat en l'estructura parlamentària en el moment de l'aprovació de l'estructura del diàleg i, per tant, va quedar exclòs de la Comissió Tècnica. Mondlane, qui s'havia presentat a les eleccions presidencials d'octubre de 2024 sota el partit Podem, havia quedat en segon lloc i, posteriorment, havia trencat amb Podem, acusant el partit de "vendre's" per haver pres escons en la legislatura malgrat les crides al boicot per denúncies de frau electoral.

No obstant això, l'absència inicial de Mondlane en la Comissió Tècnica que guia el diàleg es podria esmenar després de l'autorització del Ministeri de Justícia a registrar el seu nou partit, denominat **Anamola** (Aliança Nacional per a un Moçambic Lliure i Autònom), fet que es va produir a finals d'any. De fet, el partit, el 25 de novembre, **va presentar propostes al comitè nacional de diàleg**, incloent-hi la revisió de la Constitució i l'òrgan electoral, i el 10 de desembre va tornar a demanar que se l'inclogués formalment en el Diàleg Nacional. Davant la seva exclusió inicial, Anamola va anunciar l'octubre del 2025 un moviment de consulta popular paral·lela. Utilitzant eines digitals, el partit busca recollir les demandes ciutadanes per presentar-les com a propostes de reforma, incloent-hi l'escrutini parcial online per augmentar la transparència electoral i la limitació dels poders presidencials.

El sorgiment d'Anamola ha representat un dels fenòmens polítics més disruptius del 2025 al país, i ha consolidat la figura de Mondlane com el principal líder de l'oposició extraparlamentària. Per això, la seva participació en el diàleg s'observa capital per dotar de major legitimitat al mateix, permetent incloure la veu de la força política que, en l'actualitat, representa el sentiment de canvi de la joventut.

Agenda pau i seguretat

D'altra banda, el Diàleg Nacional, si bé se centra en la crisi política nacional desfermada després de les eleccions del 2024, també representa una oportunitat per abordar els **problemes de pau i seguretat que arrossega el país**. Després de la finalització oficial a finals del 2024

**El Diàleg Nacional
Inclusiu es presenta
com una gran
oportunitat per fer
reformes estructurals
al país**

de la implementació de l'acord de pau amb la Renamo signat el 2019, els principals reptes en matèria de pau i seguretat als quals s'enfronta el país es podrien reduir a dos grans desafiaments. D'una banda, complir amb les promeses de descentralització, reintegració i reconciliació previstes en l'acord de pau per evitar una recaiguda en el conflicte. De l'altra, posar fi a la violència que assola la província del nord, Cabo Delgado, des de finals de 2017. En aquest sentit, si bé fins ara els diferents executius moçambiquesos s'havien negat a entaular converses

de pau amb la insurgència, al setembre el president Chapo i altres funcionaris van parlar per primera vegada d'un possible diàleg que complementi els esforços militars per resoldre el conflicte. En aquesta mateixa línia, Valige Tauabo, governador de Cabo Delgado, va anar més enllà i **va convidar la insurgència gihadista a expressar les seves queixes a través del procés de Diàleg Nacional**, que inclou consultes a nivell nacional amb representants de la societat civil. També l'exmandatari Armando Guebuza ha insistit que l'esperit del diàleg nacional s'ha d'estendre a la insurgència del nord per aconseguir una pau territorial completa.

Previsions del Diàleg Nacional Inclusiu: ¿Estabilitat i Reformes?

L'any 2026 es perfila com el "moment de la veritat" per a Moçambic, on es posarà a prova si el Diàleg Nacional Inclusiu és una eina real de transformació o una tàctica dilatòria del Frelimo. Fins ara, el Diàleg ha generat diferents fites positives. D'una banda, ha posat sobre la taula la necessitat de revisar les facultats presidencials per descentralitzar el poder, una demanda històrica de l'oposició per reduir l'hegemonia del Frelimo. De l'altra, com a gest de bona voluntat, la llei d'abril de 2025 va permetre la concessió d'indults a centenars de joves detinguts durant els disturbis postelectorals, cosa que va ajudar a reduir la tensió als carrers, tot i que encara queden moltes persones a la presó. Així mateix, i a diferència de processos anteriors que només involucraven les elits armades (com els acords amb Renamo), el diàleg està tractant d'integrar plataformes juvenils i organitzacions de la societat civil per assegurar que la "inclusió" no fos només retòrica, sinó operativa en la governança local.

S'espera que el 2026 sigui l'any en què les recomanacions del diàleg es tradueixin en canvis legislatius concrets. Un esdeveniment clau en el calendari és el Congrés de Justícia de 2026, que **el Ministeri de Justícia ha qualificat com a "crucial" per al diàleg inclusiu**. En aquest congrés es debatran reformes al sistema judicial per garantir que les institucions de l'Estat siguin percebudes com a neutrals per tots els actors polítics.

No obstant això, el risc de fragmentació segueix present. El seu èxit dependrà de la capacitat de mantenir Venâncio Mondlane i la base jove de Podem dins del marc

institucional. Si les promeses de reforma constitucional es dilaten, la calma actual podria ser només una treva temporal. Així mateix, i malgrat els avenços polítics, 2026 seguirà marcat per una severa crisi humanitària. Organismes com OCHA i UNICEF estimen que **1,8 milions de persones requeriran assistència** crítica a causa dels desplaçaments forçats provocats per la insurgència a Cabo Delgado i els impactes recurrents del canvi climàtic. La gestió d'aquesta crisi serà determinant per mantenir l'estabilitat. A més, el panorama electoral a la resta d'Àfrica Subsahariana durant el 2026, amb eleccions en països veïns i una tendència a l'atrinxerament dels partits històrics, posarà a prova l'"excepció moçambiquesa" de diàleg.

Conclusió

El Diàleg Nacional Inclusiu a Moçambic ha aconseguit el que semblava impossible el gener del 2025: asseure

adversaris acèrrims en una taula de negociació legítima. L'estabilitat de Moçambic el 2026 dependrà de la capacitat del sistema per integrar les veus dissidents, com la d'Anamola, i de passar de la fase d'"escolta" i "taules rodones" a la fase d'implementació estructural de reformes. El repte no és només aprovar noves lleis, sinó demostrar si Frelimo està realment disposat a cedir parcel·les de poder real en favor d'una governança més inclusiva. L'estabilitat a llarg termini del país no dependrà de les xifres de creixement del PIB, sinó de la capacitat del sistema per convèncer la joventut moçambiquesa que les seves veus poden generar canvis a través del vot i el diàleg. Si el Diàleg Nacional Inclusiu falla a oferir una inclusió real i canvis estructurals, el risc de noves onades de violència i una major deslegitimació democràtica continuarà sent una amenaça latent per al país. Moçambic té el 2026 l'oportunitat de demostrar que el diàleg és una eina de transformació, no només una tàctica de supervivència política.

President Donald Trump al costat dels seus homòlegs de l'RDC i Ruanda, Félix Tshisekedi i Paul Kagame, 4 de desembre de 2025. Font: Official White House Photo / Daniel Torok

RDC (EST) – RUANDA

El fracàs de la mediació d'EUA i la creixent implicació regional evidencien una escalada del conflicte

L'any 2026 s'inicia amb una nova ofensiva militar a l'est de la República Democràtica del Congo (RDC), tal com va succeir a la primavera del 2025, tot i que diferents elements posen de manifest una possible escalada del conflicte. A principis de l'any 2025, després de la caiguda de Goma i Bukavu (capitals de Kivu Nord i Kivu Sud, respectivament) en mans del grup armat M23 i Ruanda i l'evidència del **fracàs de les iniciatives diplomàtiques regionals anteriors per posar fi al conflicte** (impulsades per la UA i l'EAC), Qatar i EUA van iniciar converses i canals de diàleg amb Ruanda, RDC i l'M23 de cara a aturar les hostilitats. Aquestes negociacions van obrir una **finestra d'oportunitat** en el conflicte prolongat que pateix l'est de l'RDC. El juny del 2025 RDC i Ruanda van signar un acord que havia d'establir les bases d'un procés per posar fi al conflicte. No obstant, van persistir els enfrontaments i a principis de desembre els presidents congolès i ruandès es van reunir novament a Washington amb el president estatunidenc, Donald Trump, per ratificar l'acord de juny, conegut com l'Acord de Washington.

No obstant això, al cap de pocs dies es va reprendre l'ofensiva de l'M23, cosa que evidenciava la poca credibilitat del compromís i la nul·la confiança de les parts en l'acord i donava novament al trast amb les esperances suscitades per la iniciativa qatari-estatunidenca en la població civil afectada pel conflicte. La creixent implicació

de Burundi en suport de l'RDC i el paper de Ruanda en suport de l'M23 fan témer per al 2026 una escalada de la situació de desastroses conseqüències per a la regió.

El procés de mediació de Qatar i EUA

El conflicte que pateix l'est de RDC es remunta a mitjans dels anys noranta del segle XX. A finals del 2021 s'havia agreujat el conflicte com a conseqüència de l'ofensiva perpetrada pel grup armat M23 argumentant l'incompliment de tots els compromisos i acords previs. Aquest grup pren el seu nom de la data de la signatura d'un acord entre l'antic moviment politicomilitar CNDP i el Govern congolès el 23 de març de 2009, pel qual aquest grup es comprometia a desmobilitzar-se a condició del reconeixement dels drets i la protecció de la minoria a la qual defensa i de la qual forma part, la comunitat tutsi banyamulenge de l'RDC. L'acord també contemplava la desarticulació i repatriació –segons acords previs, incomplets– del grup armat FDLR, part dels responsables del qual van participar en el genocidi de Ruanda de 1994, amenaça que continua servint avui dia a Ruanda per justificar el seu suport a l'M23 i la seva intervenció unilateral en RDC vulnerant el dret internacional. Des de l'inici d'aquesta ofensiva fins a finals del 2025, s'han assolit almenys **sis treves que van col·lapsar** en qüestió

de dies o setmanes. Des d'aleshores, tant la UA, liderada per Angola, com l'EAC, liderada per Kenya, han intentat, sense èxit, dur a terme diverses iniciatives diplomàtiques acompanyades d'operacions militars regionals en suport de les Forces Armades congolese (Força Regional de l'EAC; i SAMIDRC, Força regional de la SADC) al costat de la Missió d'Estabilització de les Nacions Unides a la RDC (MONUSCO) per intentar promoure un alto el foc i la separació de les forces contendents. El fracàs d'aquestes dues operacions al costat del descrèdit estructural de la MONUSCO –que està duent a terme una retirada pactada en fases des d'inicis del 2024, i ja ha abandonat Kivu Nord i Kivu Sud– va contribuir al buit de poder que l'M23 i Ruanda estan aprofitant per ampliar el seu control territorial.

El 18 de març de 2025, els presidents Félix Tshisekedi i Paul Kagame, amb la mediació de l'emir de Qatar, van signar una declaració conjunta a Doha en la qual feien una crida a un alto el foc immediat, sent el primer contacte directe de tots dos presidents en tres anys. Poc després, el 25 d'abril, els ministres d'Exteriors dels dos països van signar a Washington una “declaració de principis” sota els auspicis d'EUA, i es van comprometre a redactar un acord de pau abans del 2 de maig, tot i que complerta aquesta data no s'havia assolit. Mentrestant, els enfrontaments i la violència continuaven, així com els desplaçaments de població i la violència sexual.

L'acord arribava al juny. El 27 de juny, els ministres d'Exteriors de Ruanda i de l'RDC signaven un **acord davant Donald Trump**, que incloïa la retirada de tropes ruandeses del territori congolès, la cooperació en seguretat (creació d'un mecanisme de coordinació de seguretat conjunta en el termini de 30 dies) i l'establiment de mecanismes d'integració econòmica regional (en un termini de 90 dies, segons els quals EUA compraria minerals a tots dos països). L'RDC havia de facilitar el desmantellament de les FDLR, i després Ruanda retiraria les seves tropes desplegades a l'RDC i posaria fi al seu suport a l'M23. Aquest acord, però, no incloïa directament l'M23, cosa que limitava el seu abast davant la continuïtat de la violència en el terreny.

En paral·lel, al juliol l'RDC i l'M23 signaven a Doha, Qatar, una **declaració de principis** que establia un alto el foc i un procés cap a un acord de pau integral. Les converses, recolzades per Qatar, EUA i la Creu Roja, incloïen la creació de mecanismes de monitoratge del cessament d'hostilitats i l'intercanvi de presoners. Malgrat els esforços i iniciatives, els **terminis per assolir passos concrets es van incomplir**, i la violència va continuar, cosa que evidència la fragilitat dels acords i la poca voluntat política per posar-los en marxa per part de tots els actors implicats. Aquesta declaració de principis s'havia de concretar en un acord global entre l'RDC i l'M23 en converses que estava previst que s'iniciessin com a màxim entre el 8 i el 18 d'agost, cosa que no va succeir. Les converses a Qatar es van reprendre el 26 d'agost, centrades en la implementació

d'un alto el foc i l'intercanvi de presoners, sense avenços i amb la continuïtat dels enfrontaments.

El 14 d'octubre les delegacions de Kinshasa i de l'M23 es van reunir novament a Qatar –la sisena ronda de converses– acordant un mecanisme de monitoratge de l'alto el foc, cosa que es considerava una precondició per a un acord global. En paral·lel, l'1 d'octubre Kinshasa i Kigali van acordar l'inici del pla de neutralització de les FDLR. El 15 de novembre les delegacions del Govern congolès i de l'M23 es van reunir novament –setena ronda de converses– i van signar el document-marc general per a un acord global, però no es van dur a terme les mesures de confiança necessàries per iniciar la posada en marxa de l'acord, com l'alliberament de presoners i els primers passos per al desarmament del grup, **tal com assenyalava l'International Crisis Group**. El document-marc general ometia temes centrals com el futur dels oficials de l'M23 i l'exigència de l'M23 d'un diàleg nacional. El 7 de novembre els EUA anunciaven que Kinshasa i Kigali començaven a elaborar el **marc d'integració econòmica regional**, però la seva implementació romanía aturada, ja que prèviament s'havia de posar en marxa el conegut com a **Concept of Operations (CONOPS)**, acordat a Luanda l'octubre del 2024 i que formava part del marc d'acord signat el juny del 2025. A finals de novembre es confirmava que els presidents congolès i ruandès es reunirien a Washington amb Trump el 4 de desembre per ratificar l'acord de juny, ara anomenat l'Acord de Washington. Així, **el 4 de desembre es repetia la fotografia de juny**.

Fracàs de l'acord de desembre i escalada de l'ofensiva del M23

Al cap de pocs dies de la signatura de l'acord entre els presidents de l'RDC i Ruanda amb el suport de Trump, **més de 200.000 persones fugien dels greus enfrontaments** que es continuaven produint a Kivu Sud, i en especial a Kamanyola, i posteriorment a Uvira, important ciutat propera a la frontera comuna entre RDC, Ruanda i Burundi, que finalment **va caure en mans de l'M23**. L'M23 va anunciar al cap de pocs dies la seva **retirada d'Uvira** després de la intervenció de la mediació estatunidenca. A finals d'any el Govern congolès elevava a **1.500 la xifra de víctimes mortals** i a 500.000 les persones desplaçades com a conseqüència de la violència a les localitats al voltant d'Uvira i cap al sud (territoris de Fizi i Kalemie), xifres no confirmades per fonts independents i que evidenciaven una evolució negativa de la situació en els pròxims mesos. **Al voltant de 100.000 persones van fugir a Burundi segons ACNUR**, organització que ha alertat de la mort d'almenys 50 persones als camps de persones refugiades a causa de la catastròfica situació humanitària. A més, es va demostrar una creixent implicació de Burundi en suport de l'RDC per frenar els avenços de l'M23. **Diverses anàlisis** assenyalen que la implicació de Burundi –la caiguda de Goma i Bukavu va privar el Govern congolès d'accés militar aeri a la regió,

que Burundi va compensar brindant-se'l via Bujumbura, propera a la localitat d'Uvira, fronterera amb Burundi—i les acusacions de l'RDC a Ruanda de l'enviament d'altres tres batallons a l'RDC no presagien una evolució positiva de la situació per al 2026. A tota aquesta greu situació humanitària i a l'escalada de la confrontació bèl·lica després de la signatura de l'acord de desembre s'afegeixen informacions sobre la creixent militarització de la frontera comuna entre Burundi i Ruanda, que podria suposar l'obertura d'un nou front militar el 2026 i una confrontació directa entre tots dos països, cosa que agreujaria encara més, si és possible, aquest conflicte.

El fracàs diplomàtic d'EUA era previsible atesa la històrica desconfiança de les parts davant l'incompliment sistemàtic dels diferents acords de pau i la inexistència de mecanismes i sancions davant les violacions dels acords. No obstant això, en un primer moment havia semblat que l'existència d'un garant de la talla d'EUA, per se, i els interessos en l'explotació dels recursos naturals congoleesos per part d'EUA podia ser un incentiu perquè EUA es comprometés clarament en l'avanç d'aquestes negociacions, cosa que podia obrir una finestra d'oportunitat real per iniciar un punt d'inflexió. Està per veure si EUA el 2026 mantindrà el seu interès i pressió de cara a forçar el compliment dels acords assolits fins a la data a l'RDC i així evitar una escalada de la situació.

L'avanç de l'ofensiva de l'M23 i Ruanda ha evidenciat novament que les iniciatives diplomàtiques d'alt nivell han d'anar vinculades a un acompanyament constant, esforços de pressió, amenaces de sancions i mecanismes clars i creïbles de ràpida implementació per aconseguir canvis reals. Concretament, l'establiment d'un alto el foc verificable; el compliment d'algunes precondicions necessàries per a l'establiment d'aquest cessament d'hostilitats com és la posada en marxa dels mecanismes —comissions de seguiment, disseny del mecanisme militar que supervisarà l'alto el foc (és a dir, la concreció de les característiques i mandat de l'operació, xifres de tropes i països que participaran en l'operació militar, així com etapes i període de desplegament)— per implementar la supervisió o monitoratge del futur alto el foc.

I aquests passos, de complir-se, tampoc resoldrien gaires de les causes profundes que es troben en la **gènesi d'aquest conflicte**. És imprescindible abordar els **factors històrics, socials, econòmics i polítics** que han convertit l'est de l'RDC en un escenari recurrent de guerra. Tanmateix, aquestes qüestions, així com la participació efectiva de la societat civil, han estat considerades secundàries fins ara en les taules de negociació sobre el conflicte a l'RDC, malgrat el seu potencial per contribuir decisivament a què un procés d'aquestes característiques sigui realment sostenible i durader.

Reunió del Consell de Seguretat sobre Somàlia. Font: Nacions Unides

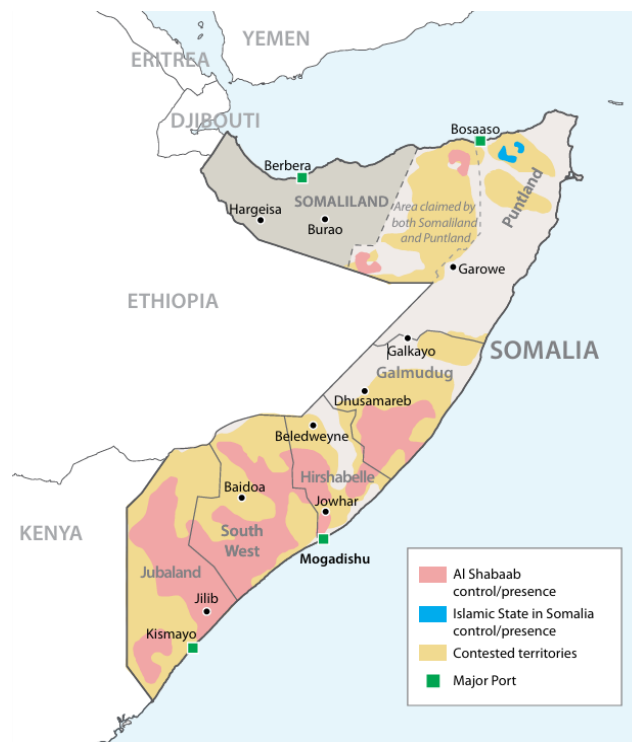
SOMÀLIA

Davant el risc de col·lapse i la presa del poder per al-Shabaab

En l'última dècada l'evolució de la situació a Somàlia s'ha caracteritzat per lents avenços i retrocessos en l'àmbit polític, principalment en el marc del difícil procés d'elaboració de la Constitució, les tensions entre el Govern Federal i els estats federats –en especial, amb Jubalàndia i Puntlàndia–, les crisis vinculades als processos electorals –de caràcter indirecte, i titllats de fraudulents, i que el 2026 tindran un nou capítol amb la fi del mandat del president Mohamud, els seus intents de perpetuar-se en el poder i la transició d'eleccions indirectes cap a eleccions d'acord amb el principi d'un vot per persona.

Altres factors de crisi han inclòs les tensions en relació amb Somalilàndia i les disputes a nivell regional amb Etiòpia; i el conflicte armat, en el qual el Govern Federal i els seus aliats locals, al costat del suport de la missió de la UA al país¹ i aliats internacionals, han intentat fer front a l'ofensiva del grup armat islamista al-Shabaab i progressivament semblaven haver incrementat parcialment el seu control sobre part del centre i sud del país.

No obstant això, en els últims temps Somàlia es troba sumida en una crisi cada vegada més profunda que inclou una **insurgència gihadista en ascens**, una operació africana

Àrees en disputa a Somàlia. Font: African Center for Strategic Studies

1. La Missió de la UA al país era coneguda com a AMISOM fins al 2022, quan va ser substituïda per la missió de transició ATMIS, i el gener del 2025 va ser reemplaçada per l'AUSSOM, missió que actualment es troba en procés de retirada gradual.

que en aquest procés de transició cap a una retirada definitiva està evidenciant un nou fracàs de la comunitat internacional, un clima de polarització política interna i una creixent competència geopolítica regional al costat d'Etiòpia, Egipte, Turquia i els països de la Península Àrab. A tot això s'hi ha sumat el reconeixement de Somalilàndia per part d'Israel i les seves conseqüències a nivell regional i internacional. El control de facto del Govern Federal es limita a Mogadiscio i algunes ciutats satèl·lit, amb un **Exèrcit desmoralitzat i ineficaç**. Diferents anàlisis alerten que, si no es produeix un canvi dràstic de rumb, els escenaris probables a curt termini podrien fins i tot incloure el col·lapse del Govern Federal i la presa de la capital, Mogadiscio, per part d'al-Shabaab, amb profundes conseqüències per a l'estabilitat i la seguretat regionals.

La creixent amenaça d'al-Shabaab

El grup armat Harakat Al-Shabaab Al-Mujahideen (al-Shabaab) va ser fundat a principis dels anys 2000 per sectors islamistes somalis, part d'ells membres del moviment islamista Al-Ittihad Al-Islamiya (AIAI), grup que pretenia imposar la Sharia a tot el Corn d'Àfrica amb suport de l'Àrab Saudita. Després de la caiguda de la Unió dels Tribunals Islàmics el 2007, la seva milícia, al-Shabaab, es va erigir com a alternativa de poder al Govern Federal. Al-Shabaab té una ideologia salafista militant i pretén la consecució del poder a Somàlia amb l'objectiu d'establir un Estat i una societat basada en una interpretació rigorosa de la Sharia. No obstant això, existeix un debat al voltant dels seus objectius (nacionals, regionals i/o globals), ja que les seves accions tenen una dimensió principalment local i regional, però el seu discurs oficial el situa en una esfera d'influència global. El creixement d'al-Shabaab s'ha produït en la mesura que els Estats occidentals i els seus aliats a la regió van desenvolupar polítiques securitàries per contenir i eradicar el grup, **segons anàlisis**. Aquestes polítiques semblen haver estat disfuncionals i han fomentat la influència d'aquesta organització dins de la societat somali, contribuint a la seva fama entre la tendència gihadista global.

En l'actualitat, s'estima que al-Shabaab compta amb entre 7.000 i 12.000 combatents, i disposa de mecanismes de finançament diversos que li reporten almenys 150 milions de dòlars anuals, segons el Grup d'Experts de l'ONU sobre Somàlia. El Grup destacava que la insurgència mantenia una sòlida base financera gràcies a les seves molt sofisticades estratègies comercials, explotant mitjans tant lícits com il·lícits per generar ingressos per a les seves operacions, com els de checkpoints, l'extorsió d'empreses i els impostos forçosos, així com empreses i comptes de tercers. En aquest sentit, el Grup d'Experts assenyalava el novembre del 2025 que l'amenaça que el grup representa no es limita a les conseqüències que tenen les seves accions militars convencionals i la guerra asimètrica que practica, sinó que també comprèn sofisticats mètodes

d'extorsió i reclutament forçós i un eficaç aparell de propaganda. La influència que exerceix al-Shabaab sobre la població i la seva capacitat per generar ingressos també ultrapassen les zones en les quals està present.

Diverses anàlisis han assenyalat que **al-Shabaab ha anat aproximant posicions cap a Mogadiscio** i prenent localitats estratègiques en la primera meitat del 2025, i que des del 2023 s'ha identificat un repunt de la violència vinculada al grup, relacionada amb l'ofensiva que el president somali Hassan Sheikh Mohamud va llançar després de la seva victòria electoral el 2022. El 2023 aquesta ofensiva hauria provocat un replegament estratègic del grup armat que ara s'estaria revertint. L'**African Center for Strategic Studies (ACSS)** va assenyalat que les 6.224 morts relacionades amb al-Shabaab durant el 2025 van

duplicar les del 2022. A més, la força d'al-Shabaab reflecteix la debilitat de l'Estat somali. En un discurs davant el Parlament el novembre del 2025, el cap de les Forces de Defensa, general Odowaa Yusuf Raage, va revelar que entre 10.000 i 15.000 soldats havien mort o resultat ferits en combat en els últims tres anys. L'Exèrcit Nacional Somali (ENS) adoleix de nombrosos problemes, com un lideratge deficient, corrupció, nivells d'entrenament desiguals i una dependència de clans considerats lleials al president en exercici, enlloc de ser una força amb un caràcter genuïnament nacional. Això ha deixat el Govern Federal en una forta dependència de l'AUSSOM per a la seva seguretat, missió que al seu torn està sotmesa a un procés de reducció.

D'altra banda, el centre d'estudis ACSS va destacar que les capacitats del grup s'han expandit en el darrer any a causa d'una relació de cooperació cada vegada més gran amb els al-houthistes del Iemen. Aquesta cooperació s'ha traduït en la millora del material (inclosos drons i míssils balístics) i l'entrenament d'al-Shabaab, cosa que es creu que ha contribuït directament a l'èxit de les seves operacions ofensives al centre i sud de Somàlia. Des de novembre de 2023, s'han produït 47 incidents relacionats amb la pirateria al Golf d'Adén i l'Oceà Índic Occidental. A més dels atacs amb míssils dels al-houthistes contra vaixells al Mar Roig, la pirateria organitzada per al-Shabaab ha afectat greument el trànsit marítim comercial a través de l'estret de Bab al Mandab i ha causat milers de milions de dòlars en pèrdues econòmiques i un augment dels costos. Entre febrer i octubre de 2025, es va produir el desplaçament de més de 300.000 persones com a conseqüència de la guerra al país.

L'evolució d'Estat Islàmic a Somàlia (ISS) ha contribuït a agreujar aquesta situació. El 2012 es va escindir una facció d'al-Shabaab donant lloc a ISS, amb base a les zones muntanyoses de Puntlàndia, a la qual al-Shabaab ha perseguit per mantenir la seva preeminència. ISS ja disposava d'uns 1.000 combatents el 2025. ISS ha establert a Somàlia una base administrativa i financera d'ISIS a nivell global. En aquest sentit, també s'ha

produït un augment sense precedents dels atacs d'ISS a Puntlàndia durant l'últim any, amb un saldo estimat de 1.065 víctimes mortals. En anys anteriors, les víctimes mortals relacionades amb ISS van ser inferiors a 100. La major part d'aquesta activitat va estar relacionada amb les operacions de les forces de seguretat de Puntlàndia contra ISS a les muntanyes de Cal-Miskaad, amb el suport d'atacs aeris d'EAU i EUA.

En conclusió, el desenvolupament dels esdeveniments en els pròxims mesos pot determinar el futur del país, en particular entorn de la reducció de la presència de l'operació africana AUSSOM, l'evolució de les operacions militars i les tensions internes relacionades amb el procés

electoral i el desgast derivat de la polarització entre el Govern Federal i els estats federats. Això podria suposar que al-Shabaab aprofiti les debilitats del Govern Federal per aprofundir en el seu control del país i, eventualment, un intent de presa de Mogadiscio, ja sigui mitjançant accions militars o negociacions. La caiguda de Mogadiscio en mans del grup armat podria reobrir un nou cicle de violència regional per part dels seus veïns, principalment Etiòpia i Kenya, de la mà d'EUA, que tindria desastroses conseqüències, i que evidenciaria el fracàs de la comunitat internacional en la política desenvolupada amb relació a Somàlia en els últims 30 anys, tal com ha succeït en altres contextos, com l'Afganistan.

Població refugiada sudanesa arribant al Sudan del Sud, 2025. Font: Ragione Moses Runyanga / ACNUR

SUDAN

Una guerra cada vegada més difícil de contenir

Després de més de 1.000 dies de conflicte, la guerra civil al Sudan, que va esclatar l'abril del 2023 a causa de la lluita de poder dins de la junta militar després de la caiguda d'Omar al-Bashir, va assolir el 2025 una nova etapa de partició de facto del país. La guerra, que enfronta les Forces Armades Sudaneses (SAF) liderades pel general Abdel Fattah al-Burhan, juntament amb una sèrie de milícies islamistes i grups rebels, contra les paramilitars Forces de Suport Ràpid (RSF) comandades per Mohamed Hamdan "Hemedti" Dagalo, aliades amb altres grups insurgents i recolzades per mercenaris estrangers, **ha provocat la crisi humanitària i de desplaçament més greu del món**. Les converses de pau que s'han desenvolupat al llarg dels tres anys de guerra no han tingut un veritable caràcter substantiu, i només han produït una declaració compartida de compromís per protegir els civils i diferents alts el foc que han estat repetidament violats per les parts, essent incapaces aquestes iniciatives de sofocar la violència.

El panorama militar el 2025: la consolidació de la partició del país

L'any 2025 va marcar un punt d'inflexió en la dinàmica de control territorial al país, passant d'un "mosaic" de control a la formació de dos blocs geogràfics clarament definits controlats per cada part. El març del 2025, les

SAF van aconseguir una victòria estratègica significativa en recuperar el control de Jartum, que estava en mans de les RSF des de l'inici de l'esclat de la guerra. A partir d'aquell moment l'Exèrcit ha aconseguit assegurar el control sobre les regions centre i est del país, operant des del seu quarter general a Port Sudan. No obstant això, l'ofensiva pel control de la capital va obligar les forces paramilitars de les RSF a replegar-se cap a l'oest del Nil, posant el focus a la regió de Darfur. Després d'un important assetjament, a l'octubre les RSF van capturar El Fasher, capital de Darfur i últim bastió de l'Exèrcit a la regió, alterant novament l'equilibri de forces. Aquesta victòria va permetre a les RSF consolidar el seu control gairebé total sobre la regió de Darfur, accedir a rics jaciments d'or, assegurar rutes de subministrament crítiques cap a Líbia i Txad i alliberar tropes per concentrar els seus esforços a la regió de Kordofan, que s'ha convertit en el principal front de batalla actual.

La presa d'El Fasher ha aprofundit la divisió de facto del Sudan, que opera actualment sota dues administracions diferents. D'una banda, l'Exèrcit, que exerceix el Govern internacionalment reconegut amb seu a Port Sudan, controla el centre i l'est del país recolzat en una coalició de militars, milícies islamistes i antics rebels. D'altra banda, les RSF controlen Darfur i gran part de l'oest i sud del país, i **van decretar una administració paral·lela liderada per Hemedti el Govern de la qual opera a Nyala**,

Darfur del Sud, tot i que no compten amb reconeixement internacional.

Ambdós governs se sostenen sobre una important fragilitat interna. Les SAF depenen de faccions islamistes radicals, cosa que genera tensions diplomàtiques perquè diversos aliats no volen la tornada de membres de l'antic règim d'al-Bashir. Per la seva banda, els aliats de les RSF no tenen un posicionament comú i s'han negat a fusionar les seves tropes amb el comandament central de Hemedti.

Catàstrofe humanitària i proxy war

Segons l'ONU, 12,8 milions de persones es troben desplaçades per la violència, de les quals més de 4,3 milions han fugit a través de les fronteres, principalment a Egipte, Txad i Sudan del Sud. D'altra banda, s'estima que més de 21 milions de persones pateixen d'inseguretat alimentària aguda, existint **focus de fam** per tot el país, ja que **tots dos bàndols bloquegen activament l'ajuda humanitària**. Així mateix, la guerra hauria provocat la mort d'unes **400.000 persones**. La presa d'El Fasher va ser particularment sagnant, **amb més de 1.300 civils assassinats en la primera setmana i les RSF sent acusades de neteges ètniques, massacres gravades en vídeo i violència sexual generalitzada contra dones i nenes**.

Els actors regionals han amplificat la letalitat, devastació i persistència de la violència mitjançant la provisió de material, finançament i suport polític. Un factor determinant en l'escalada bèl·lica ha estat l'erosió de la superioritat aèria tradicional de la SAF a causa que les **RSF han adquirit drons de llarg abast**, cosa que els ha permès atacar un altre tipus d'objectius, com la base de l'Exèrcit a Port Sudan.

Sudan s'ha convertit en l'escenari d'una guerra per delegació (*proxy war*) alimentada per interessos estrangers. Els Emirats Àrabs Units (EAU), que proporcionen armes

i drons a través de xarxes a Líbia i Txad, és considerat el principal aliat de les RSF, tot i que també s'ha detectat la presència de mercenaris russos (Wagner) i **colombians**. Les RSF també reben suport provinent de República Centreafricana, Txad, Líbia, Kenya, Sudan del Sud i Uganda. Del costat de l'Exèrcit, els principals aliats són Aràbia Saudita, Turquia, Egipte, Rússia, Qatar, Pakistan i l'Iran. Particularment significatius són els rols que juguen els EAU i Aràbia Saudita, ja que d'una banda donen suport a una de les parts bel·ligerants, i de l'altra participen activament en els esforços de mediació per posar fi a la guerra civil sudanesa.

La guerra al Sudan ha provocat la crisi humanitària i de desplaçament forçat més greu del món

Perspectives de futur: Cap a una guerra prolongada?

Si bé des de l'origen de la guerra entre les SAF i les RSF s'han dut a terme negociacions de pau entre les parts, aquestes no han comptat amb un veritable compromís de les parts i avui les probabilitats d'assolir un acord de pau es consideren baixes. El principal esforç de mediació es desenvolupa sota l'anomenat **grup "Quad"** (EUA, Aràbia Saudita, EAU i Egipte), però també existeixen altres espais que involucren el bloc d'Àfrica Oriental IGAD. En tots dos casos els esforços s'han centrat a aconseguir un alto el foc i una treva humanitària, sense èxit. També l'enviat especial de Donald Trump, Massad Boulos (consogre del president dels EUA), ha intentat negociar un alto el foc, però els esforços estan estancats a causa de la resistència dels sectors islamistes de les SAF i la continuació dels combats a Kordofan. Un fet que podria modificar el curs dels esdeveniments és la **possibilitat que EUA catalogui les RSF com una organització terrorista després de les atrocitats denunciades a El Fasher**. Si això succeeix, es dificultaria el finançament i compra d'armes de les RSF (especialment a través de l'or), cosa que podria donar un gir a la simetria de la guerra, obligant la part més feble a negociar, però també podria aïllar les RSF i fer que un acord negociat sigui encara més difícil d'assolir.

El Consell de Seguretat de l'ONU aprova la Gang Suppression Force. Font: Nacions Unides

HAITÍ

El repte de la inseguretat davant les eleccions i el desplegament d'una nova missió internacional el 2026

En els últims anys, Haití ha patit una crisi multidimensional –política, humanitària i de seguretat– que ha portat el país a prop del col·lapse. Encara que tots els indicadors de violència i impacte humanitari semblaven haver assolit el seu cènit el 2024, el 2025 va continuar incrementant-se l'impacte de la violència entre la població civil. Segons dades de **Nacions Unides** a finals del 2025, més de 16.000 persones havien sigut assassinades i més de 7.000 havien resultat ferides per la violència vinculada a les bandes criminals des de l'inici del 2022 –data en què es va començar a comptabilitzar aquest tipus de violència. Segons dades de Nacions Unides, el nombre de persones assassinades el 2025 probablement superarà la xifra del 2024 (5.601, la més alta de la història del país, amb un increment important respecte dels anys anteriors). Entre gener i finals d'agost de 2025, més de 4.000 persones havien estat assassinades en el marc de la violència relacionada amb els grups criminals.

Les bandes armades –al voltant de 300, moltes d'elles integrades en la coalició de grups armats Viv Ansanm– controlen el 90% de la capital, més del 50% del departament d'Artibonite –el més gran del país– i un percentatge significatiu dels departaments Centre i Oest

i d'altres regions del país. Segons estimacions del centre de recerca **International Crisis Group**, només Viv Ansanm podria comptar amb entre 12.000 i 20.000 membres.

Segons dades de Nacions Unides de finals del 2025, més de 16.000 persones havien estat assassinades i més de 7.000 havien resultat ferides per la violència vinculada a les bandes criminals des de l'inici del 2022

Pel que fa a l'impacte humanitari de la violència, s'estima que a finals del 2025 al voltant d'1,4 milions de persones (el 12% de la població total) es trobaven en situació de **desplaçament forçós** (el doble que el setembre del 2024) i que per a mitjans del 2026 més de la meitat de la població (gairebé sis milions de persones) enfrontaran una **greu inseguretat alimentària**, amb gairebé dos milions en nivells d'emergència alimentària aguda. En el pla educatiu, s'estima que **1.600 escoles es mantenen tancades**, que altres moltes estan ocupades per bandes armades i que diversos centenars han estat destruïdes (284 només el 2024), provocant la disrupció

del cicle educatiu a centenars de milers de menors a tot el país. En la mateixa línia, s'estima que el 70% de centres de salut i hospitals a Port Príncep estan tancats o inoperatius, provocant serioses restriccions en el sistema sanitari de la regió metropolitana. UNICEF considera que aproximadament la meitat dels membres de les bandes armades són menors. Si bé el 2024 el reclutament de

menors ja es va incrementar significativament (un 70% respecte de l'any anterior), el 2025 la participació de menors en les activitats d'aquests grups armats va augmentar dràsticament (un 700%, segons dades de mitjans d'any).

L'expansió territorial de les bandes armades

De cara al 2026, la situació d'inseguretat, conflictivitat i crisi humanitària podria aguditzant-se dramàticament, per diversos motius. En primer lloc, per l'expansió territorial de les bandes armades més enllà de la regió metropolitana. En departaments com Artibonite i Centre, el nombre de persones assassinades el 2025 es va triplicar respecte de l'any anterior. Segons algunes anàlisis, els objectius estratègics de les bandes armades inclourien el control de les carreteres que uneixen la capital amb el nord del país i amb la frontera amb República Dominicana. Fonts policials van advertir a finals del 2025 que la pèrdua de control sobre els dos departaments més grans del país –Artibonite i Oest– suposaria el fracàs de seguretat més greu de la història d'Haití. Cal destacar que Artibonite està considerat històricament com “el graner d'Haití”, ja que concentra un important percentatge de la producció agrícola del país.

En segon lloc, cal destacar el dramàtic increment durant el 2025 de la letalitat de les operacions de seguretat estatals. Segons Nacions Unides, el 2025 aquestes operacions van provocar el 61% de les víctimes mortals i persones ferides en el marc del conflicte armat –el 30% per atacs de bandes armades i el 9% restant per accions de grups d'autodefensa. Nacions Unides, alguns governs i diverses organitzacions de drets humans van expressar la seva preocupació per tres fenòmens vinculats a les operacions estatals contra les bandes armades. El primer va ser la contractació per part del Govern de l'empresa de seguretat privada Vectus Global –creada pel fundador de Blackwater, Erick Prince– per formar part d'una unitat de combat d'auxili i recolzament a la policia i l'Exèrcit en la seva lluita contra els grups armats. Tot i que el Govern no va donar detalls sobre aquest contracte, algunes veus sostenen que Vectus va desplegar més de 200 efectius en els primers mesos d'operacions –i tenia la intenció de fer-ho amb altres centenars d'efectius per a finals del 2025 i el 2026– i que va jugar un important rol en alguns dels combats més intensos de l'any, com els enfrontaments a l'agost al voltant del palau presidencial l'agost del 2025. El segon aspecte que va generar dubtes i incertesa va ser l'ús intensiu de drons per part de Vectus –i de l'esmentada unitat de combat coordinada pel primer ministre– contra bandes armades. Segons l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, Volker Türk, només entre març i setembre els atacs amb drons en operacions antibandes –que va titllar

Les bandes armades controlen el 90% de la capital, més del 50% del departament d'Artibonite –el més gran del país– i un percentatge significatiu dels departaments Centre i Oest i d'altres regions del país

El Govern va contractar una empresa de seguretat privada per formar part d'una unitat de combat d'auxili i suport a la policia i l'Exèrcit en la seva lluita contra els grups armats

d'il·legals segons el dret internacional– van provocar la mort de com a mínim 559 persones, inclosos 11 menors. El tercer factor que va generar importants crítiques va ser

l'increment de les execucions extrajudicials durant operacions policials. Segons Türk, només en els primers nou mesos de l'any unitats policials especialitzades van executar sumàriament 174 persones aquest any per presumpta afiliació a bandes i suposadament van recolzar o participar en atacs per part de grups d'autodefensa –moviment conegut com Bwa Kale– i/o torbes espontànies de civils contra presumptes membres de bandes, amb un saldo de més de 500 víctimes mortals. Tot i que hi ha un embargament d'armes a Haití des del 2022, Nacions Unides considera que hi ha fins a 500.000 armes il·legals en circulació al país, la gran majoria en mans de bandes armades i, en menor mesura, de grups d'autodefensa. Segons alguns informes, les brigades d'autodefensa s'haurien enfortit notablement en els últims dos anys, adquirint armament de gran calibre i incrementant la seva coordinació entre ells. Segons ICG, en ocasions les autodefenses són més eficaces que l'Estat en la lluita contra les bandes, ja que coneixen a fons els territoris que protegeixen i poden mantenir una presència contínua a les seves localitats.

Davant la crisi d'inseguretat del país, l'octubre del 2023 el Consell de Seguretat de l'ONU va crear la Missió Multinacional de Suport a la Seguretat (MSS), liderada per Kenya, i amb policies de països com Bahames, Guatemala, El Salvador o Jamaica. Tot i que originalment la missió havia de comptar amb fins a 2.500 efectius, la xifra real mai va superar els 970. A més, diverses dificultats de tipus legal, logístic i de claredat en el mandat de la missió van provocar que el desplegament de la mateixa

no es produís fins a la segona meitat del 2024, una vegada els grups armats ja havien coordinat les seves accions (els primers atacs armats de Viv Ansanm es van produir a principis del 2024) i havien consolidat el control territorial de parts molt extenses de la capital. Davant la incapacitat de la MSS de fer front o revertir la situació de violència generalitzada, i davant els recurrents atacs de les bandes armades a la missió, el 30 de setembre de 2025 el Consell de Seguretat va aprovar una resolució (2793, presentada per EUA i Panamà) que transformava la MSS en la Força d'Eliminació de Bandes

(Gang Suppression Forces, GSF). Aquesta força tindrà una major fortalesa (fins a 5.500 efectius militars), capacitat ofensiva, cobertura territorial, finançament i autonomia operativa respecte de les autoritats haitianes, així com una major capacitat d'abordar alguns dels principals reptes del país vinculats a la criminalitat, com el narcotràfic i la circulació il·legal d'armes. A més, tant l'OEA com Nacions Unides van fer públic el seu compromís d'implicar-se molt més decisivament en l'acompliment de la missió, a través de la creació d'una Oficina de Suport de les

Nacions Unides a Haití (UNSOH) –per brindar suport logístic i operatiu a la GSF i al Govern haitià– i d'un Grup Permanent de Socis –que inclou països com Bahames, Canadà, El Salvador, Guatemala, Jamaica, Kenya i EUA– per mobilitzar tropes i fons per a la missió. No obstant això, algunes veus estimen que el desplegament operatiu de la missió **no podrà realitzar-se fins aproximadament abril de 2026**, i que la plena capacitat operativa de la GSF no s'assolirà fins uns mesos més tard, de manera que existeixen temors que les bandes armades puguin aprofitar la transició entre la MSS i la GSF per augmentar la seva capacitat i les seves operacions armades.

Les eleccions presidencials i parlamentàries el 2026

Un altre factor que podria provocar un deteriorament de la situació de seguretat el 2026 és la convocatòria, després de nombrosos retards, d'**eleccions presidencials, legislatives i locals per a l'agost i el desembre del 2026**. Davant el buit de poder provocat en part per l'assassinat de l'ex-president Jovenel Moïse el 2021, el 2024, després de diversos anys de negociacions, es va establir un Consell Presidencial de Transició conformat per representants de diferents partits i sectors de la societat haitiana amb l'objectiu d'assumir les funcions presidencials i de guiar tant la transició política al país com el procés de

redacció d'una nova constitució –aquest últim procés va ser formalment abandonat a finals del 2025, per falta de condicions i de consens al respecte. Mentre que el mandat del CPT finalitza el 6 de febrer de 2026, per evitar un bloqueig institucional del país, les eleccions es van convocar originalment per al novembre del 2025, però van haver de ser posposades novament per la situació d'inseguretat generalitzada. A més del buit del poder i la paràlisi institucional, en els últims anys el país ha viscut una enorme fragmentació i inestabilitat política, especialment en el Govern. Cal recordar que les últimes eleccions a Haití es van celebrar el 2015 i el 2016 i que des del 2016 hi ha hagut 12 primers ministres.

Davant d'aquest escenari, i prenent en consideració els alts nivells de protestes, violència electoral i repressió policial registrats en comicis anteriors –com els del 2015 i el 2016–, algunes anàlisis han advertit sobre el risc d'increment de la inestabilitat política al país. A més, altres veus han advertit sobre el risc que els grups armats utilitzin aquests comicis per a la seva legalització, blanquejament, amnistia o inclusió en estructures de govern o representació democràtica. En els últims anys, diversos líders de Viv Ansanm han llançat missatges de calat polític, han exigit al Govern una negociació directa, han desenvolupat vincles amb determinats sectors polítics i econòmics i fins i tot, el 2025, han establert un partit polític.

Terratrèmol a l'Afganistan el 2025. Font: UNICEF

AFGANISTAN – PAKISTAN

El risc d'una confrontació a gran escala

La situació de tensió entre l'Afganistan i el Pakistan corre el risc d'agreujar-se en els pròxims mesos i convertir-se en un nou escenari de violència a gran escala en una regió seriosament afectada per la conflictivitat armada en les últimes dècades. Un **patró de violència, que s'ha establert en els últims mesos** amb atacs per part del grup talibà pakistanès TTP contra les forces de seguretat i també contra objectius civils, acusacions del Pakistan al Govern talibà afganès de suport a aquesta insurgència, que davant la inacció afganesa desencadenen resposta militar pakistanesa sobre territori afganès i augment de la violència, i que podria cronificar-se i escalar el 2026. Si bé des de la caiguda del Govern afganès i el retorn al poder dels talibans el 2021 la situació entre tots dos països va empitjorar considerablement, el 2024 i el 2025 aquest deteriorament es va agreujar notablement, amb importants episodis de violència a la zona fronterera i serioses acusacions mútues. Des de la reinstauració del règim talibà a l'Afganistan, la situació de violència armada al Pakistan ha escalat cada any, especialment a Khyber Pakhtunkwa, província fronterera amb l'Afganistan i epicentre de l'acció armada dels talibans pakistanesos.

Una tensió multidimensional

Diverses qüestions han estat al centre d'aquesta tensió, fonamentalment els desacords pel retorn de població

refugiada afganesa resident al Pakistan, el retorn del qual a l'Afganistan ha tractat de forçar el Govern pakistanès, i les acusacions per part del Pakistan de suport a la insurgència talibana pakistanesa pel Govern talibà afganès. **Nacions Unides estimava que, a mitjans del 2025, més de 700.000 persones afganeses havien retornat** i es trobaven en una situació d'enorme precarietat al seu país d'origen. Aquest retorn forçat no només ha tingut enormes conseqüències humanitàries per a la població que s'ha vist obligada a tornar, sinó que ha augmentat les suspicàcies de l'Afganistan davant el Pakistan en haver contribuït a créixer la crisi humanitària que travessa el país des de la marxa forçada de les organitzacions humanitàries internacionals i l'impacte de catàstrofes com el terratrèmol d'agost de 2025. En el seu enfrontament amb Pakistan, l'Afganistan perd el suport d'un dels pocs països que ha estat disposat a mantenir relacions amb un règim proscrit per la comunitat internacional després del retorn talibà i les greus violacions de drets humans que tenen lloc al país.

D'altra banda, a més de l'encreuament d'acusacions verbals entre Pakistan i l'Afganistan i diferents incidents diplomàtics, també s'han registrat episodis de violència, com els atacs aeris per part de les forces de seguretat del Pakistan que van realitzar sobre territori afganès el març del 2024 en resposta a atemptats reivindicats pel TTP. Aquests bombardejos van tenir lloc contra presumptes bases del grup a les províncies de Paktika i Khost i

van donar lloc a la resposta militar del Govern afganès, amb bombardejos al districte de Kurram al Pakistan. El desembre del 2024 la tensió va travessar una nova espiral, marcada per diversos atacs pakistanesos en territori afganès contra membres del TTP, que, segons diverses fonts –inclosa Nacions Unides–, van provocar desenes de víctimes civils. Després de diverses accions del TTP al Pakistan que van causar la mort de 16 soldats, les forces de seguretat pakistaneses van llançar bombardejos sobre la província afganesa de Paktia, dirigits a presumptes bases del grup. Com a resultat, van morir almenys 46 civils, tot i que el Govern pakistanès va assegurar haver abatut diversos líders insurgents. En represàlia, l'Afganistan va dur a terme una resposta militar que va acabar amb la mort d'un soldat pakistanès. Paral·lelament, el Govern talibà va afirmar haver atacat bases de l'ISIS-KP en sòl pakistanès, cosa que va desencadenar noves accions de les forces de seguretat del Pakistan, causant la mort de diversos combatents talibans afganesos. L'octubre del 2025 es va viure una nova escalada de la violència amb atacs aeris pakistanesos a la província de Paktika i que també van assolir Kabul i que van ser respostos per part de l'Afganistan. Desenes de soldats van morir en aquests enfrontaments, que es van repetir en dies posteriors. La UNAMA va assenyalar que almenys 37 civils havien mort i 425 van resultar ferits, a la qual cosa caldria afegir les morts militars. Aquest episodi de violència va portar al tancament de la frontera entre tots dos països, que ha romàs bloquejada des d'aleshores. **La interrupció del pas fronterer va implicar un descens de la violència**, en dificultar el trànsit dels insurgents d'un costat a l'altre, però alhora ha tingut un greu impacte en el comerç entre tots dos països, així com en la mobilitat de les persones.

Les negociacions per a l'alto el foc

Després d'aquests enfrontaments, delegacions dels Govern afganès i pakistanès es van reunir a Doha, i van declarar un alto el foc immediat. Posteriorment van tornar a reunir-se a Turquia, però la falta d'avenços per a un acord definitiu va portar al reinici de la violència al novembre, amb nous atacs aeris i més morts civils. Al desembre es va produir una nova trobada a l'Àrabia Saudita en què es va pactar continuar mantenint l'acord d'alto el foc, però la fragilitat de l'acord i la falta de diàleg substantiu feia preveure un possible reinici de la violència el 2026 i la consolidació d'un cicle d'enfrontaments reiterats entre els països veïns, posant en greu risc la seguretat regional i agreujant la crisi humanitària que pateixen amplis

sectors de la població local, especialment les comunitats refugiades afganeses. Les acusacions pakistaneses que el règim talibà sosté la insurgència pakistanesa talibà del TTP i amb qui el Govern pakistanès s'enfronta en un conflicte armat que ha escalat de forma important des del retorn dels talibans afganesos al poder al país porten a una espiral d'acusacions i respostes militars per tots dos actors que poden cronificar-se si no s'avança en negociacions substantives i sinceres.

De fet, a l'octubre el ministre de Defensa pakistanès, **Khawaja Muhammad Asif**, va advertir que si bé pel moment l'acord d'alto el foc es mantenia vigent, en el cas que les negociacions fracassessin existia el risc d'una guerra oberta entre tots dos països. Al desembre es van produir nous episodis de violència, incrementant la fragilitat del context. A aquesta situació s'uneixen les acusacions per part del Pakistan que l'Afganistan presta suport al grup armat balutxi BLA i també a ISIS-KP, el capítol regional d'ISIS –si bé ISIS i els talibans afganesos s'han enfrontat repetidament, especialment abans del retorn dels talibans al poder a l'Afganistan.

Els enfrontaments entre l'Afganistan i el Pakistan corren el risc d'escalar i convertir-se en un conflicte armat obert

Risc d'escalada el 2026

El fràgil equilibri entre els països veïns i entre els quals sempre ha existit una relació de cooperació i hostilitat de manera pràcticament simultània es troba en entredit, cosa que podria convertir-se en una nova crisi regional de violència en una zona en la qual conflueixen múltiples conflictes i tensions interns i internacionals (conflictes interns a l'Afganistan, Pakistan i Índia; Índia-Pakistan; Índia-Xina; l'Iran, entre d'altres. El paper dels actors facilitadors del diàleg és fonamental per encaminar la crisi cap a un acord sostenible i permanent. Fins al moment Turquia i Qatar han exercit un paper crucial. En un context d'aïllament internacional sobre el règim talibà són pocs els països que poden jugar aquest paper, tant acollint les negociacions com facilitant el diàleg entre els Govern. D'altra banda, hi ha el risc que aquest acord contribueixi a una normalització del règim talibà a l'Afganistan contra la qual han advertit múltiples organitzacions de drets humans, i de manera significativa organitzacions de dones, per la situació d'apartheid de gènere a la qual se'ls sotmet des del 2021. Així doncs, el necessari diàleg per reconduir els enfrontaments i violència entre els països veïns ha d'anar acompanyat de majors mesures de pressió per part de la comunitat internacional per aconseguir un canvi en la situació de les afganeses i el ple respecte als seus drets humans.

Bombardejos a la població de Kyauktaw. Font: Wikimedia commons

MYANMAR

La cronificació i regionalització del conflicte armat

El conflicte armat a Myanmar es troba en una cruïlla davant la confluència de diferents factors que apunten a una possible escalada, cronificació i regionalització de la situació de violència i crisi política. El risc que el país quedi estancat en un conflicte armat d'alta intensitat amb escasses perspectives de canvi s'ha incrementat en els últims mesos del 2025, davant l'enfortiment d'algunes insurgències, el sorgiment de grups armats nous i la recuperació parcial de la capacitat de resposta militar per part de les forces de seguretat de la junta militar. La possibilitat que les eleccions, si bé fraudulentament, permetin una certa normalització del règim en l'àmbit internacional, podria contribuir a cronificar el 2026 la crisi política i de violència que travessa el país des del 2021.

Davant la creixent capacitat militar per part de diverses insurgències, demostrada el 2024 i el 2025 amb la presa de control d'àmplies zones de territori per diferents grups armats, especialment el grup rakhain Arakan Army (AA), **les Forces Armades birmanes van intensificar la seva contraofensiva**, recuperant el control d'algunes zones que havien passat a estar sota administració de diferents grups armats insurgents. Les forces de seguretat van intensificar els atacs aeris i l'ús de drons per combatre l'oposició armada, especialment a partir del terratrèmol que va assolir el país al març. En paral·lel a un reforç de l'ofensiva militar, també es van impulsar acords d'alto el foc amb diferents grups armats (TNLA, MNDAA) –que

com en anteriors ocasions van estar impulsats per la Xina– i una estratègia, que es preveu que continuï en el futur immediat, de promoure la divisió entre els diferents actors que conformen l'oposició militar i política a la junta militar birmana.

L'escalada de la violència a l'estat Rakhine

La situació de violència és especialment preocupant a l'estat Rakhine, que cal preveure que serà un dels escenaris crucials del conflicte armat en els pròxims mesos, ja que la insurgència ha aconseguit posar en escac les forces governamentals en aquest territori. Si bé les Forces Armades haurien aconseguit contenir, almenys parcialment, l'impacte de l'operació insurgent 1027, origen del debilitament militar del règim en els dos últims anys, no s'ha aconseguit limitar de la mateixa manera els avenços de l'AA. La intensificació de l'acció armada de la insurgència rakhain, que va motivar una resposta militar governamental contundent, havia portat que **el grup armat AA controlés la pràctica totalitat del territori de l'estat Rakhine**, amb greus conseqüències humanitàries per a la població rohingya que encara habita a l'estat, després de l'èxode massiu que va tenir lloc el 2017 com a conseqüència de la campanya militar de les FFAA birmanes les accions de les quals van arribar a ser qualificades de genocidi. Les mateixes FFAA havien

iniciat campanyes de reclutament forçat entre la població rohingya amb l'objectiu d'incrementar la seva capacitat operativa al territori Rakhine, davant l'amenaça que l'avanç de l'AA ha representat per al règim militar el 2024 i el 2025.

En resposta a l'agreujament de la situació de la població rohingya diferents anàlisis van apuntar a un enfortiment dels grups insurgents rohingyes, que després de l'èxode a Bangladesh del 2017 van quedar molt debilitats. Aquests grups haurien cobrat força i tindrien com a principal objectiu combatre l'avanç de l'AA, aliant-se fins i tot, de forma paradoxal, amb les forces de seguretat birmanes. Aquesta situació podria portar a una escalada de la violència a l'estat Rakhine el que al seu torn podria conduir a un deteriorament de la situació humanitària i a un nou desplaçament de població rohingya cap a Bangladesh, si bé en els últims mesos més de 150.000 persones ja s'han refugiat al país veí. La **situació de la població refugiada en aquest país**, on resideixen més d'1,2 milions de persones que van fugir de Myanmar, sobretot el 2017, és d'enorme precarietat i greus dificultats per veure cobertes necessitats bàsiques de salut o alimentació, entre d'altres, que s'uneixen als greus impactes de la crisi climàtica sobre Bangladesh, un dels països del món més vulnerables davant les seves conseqüències. Bangladesh es troba en un context de transició política, pendent de la celebració d'eleccions al febrer que assenyalaran l'orientació política del país en el futur immediat, cosa que al seu torn impactarà en la situació de la població rohingya. El grup armat AA ha acusat Bangladesh de donar suport a la insurgència rohingya i **algunes anàlisis apunten a la importància d'afavorir un diàleg tripartit** entre la insurgència rakhain, les organitzacions rohingyes i el govern bangladeshi per prevenir un agreujament de la violència i la crisi humanitària a la zona fronterera.

Eleccions fraudulentas

D'altra banda, la celebració de les primeres eleccions després del cop d'Estat del 2021 –comicis la primera fase dels quals ha tingut lloc el desembre del 2025 i la segona el gener del 2026– afegix complexitat política al context en què altres països de la regió, com la Xina i Bangladesh veuen complicar-se l'equilibri de forces entre Govern i insurgències, amb potencials impactes regionals o locals. En els últims mesos la Xina hauria reforçat el seu suport al Govern birmà, davant el greu risc que l'avanç

El país enfronta el risc cronificar un conflicte armat prolongat, agreujat per la recuperació militar de les forces de seguretat, nous grups armats i eleccions fraudulentas

dels grups insurgents aconseguís forçar una caiguda del règim militar, cronificant així el context de conflicte armat a través d'un major suport militar mitjançant transferències d'armament i tecnologia que van permetre a les forces de seguretat de Myanmar contenir parcialment l'avanç de l'oposició armada. Si bé les eleccions han estat considerades com a mancades de tota credibilitat per gran part dels actors de la comunitat internacional, la Xina podria recolzar el resultat si com a resultat dels comicis

es conforma un Govern civil que permeti un cert distanciament del cop d'Estat del 2021 i que progressivament pugui ser considerat un interlocutor més acceptable per als actors regionals i internacionals, encara que no comporti un retorn a un procés de democratització del país. La victòria del partit pròxim al règim militar USDP, que en els comicis de desembre va obtenir pràcticament el 90% dels vots, malgrat una participació molt més baixa del previst en un entorn fortament coercitiu, mostra el caràcter fraudulent de les eleccions i ahora la fragilitat del règim. No obstant això, el

Govern resultant permetria una cronificació d'un règim autoritari a Myanmar favorable als interessos xinesos.

Perspectives per al 2026

No es visibilitza en el futur immediat una sortida a la situació de violència, repressió i autoritarisme que ha caracteritzat el país des del cop del 2021 i que va posar fi al procés de transició a la democràcia iniciat anys abans. La manca de capacitat de lideratge dels actors polítics de l'oposició al règim, la capacitat de les forces de seguretat per haver revertit parcialment els enormes avenços de la insurgència i la certa normalització internacional que poden atorgar els resultats electorals impedeixen visibilitzar una sortida a la situació política que travessa el país. D'altra banda, el risc d'escalada de la violència en zones importants del país, com la regió fronterera amb Bangladesh, país que també travessa un context de transició política, poden portar a una escalada o, com a mínim una cronificació d'un conflicte armat d'alta intensitat amb greus impactes humanitaris sobre la població local, incloent-hi serioses violacions als drets humans de les minories. Si la comunitat internacional, i especialment els països de l'entorn i els actors regionals com ASEAN, no impulsen una acció decidida diplomàtica d'impuls de negociacions i accions de pressió contra el Govern de Myanmar, difícilment s'aconseguiran canvis en l'escenari del país a curt o mitjà termini.

El secretari general de Nacions Unides amb el primer ministre de Papúa Nova Guinea i el president de Bougainville. Font: Nacions Unides

PAPUA NOVA GUINEA (BOUGAINVILLE)

Els avenços en el procés de pau i en la negociació sobre l'estatus polític de l'illa de Bougainville

Durant el 2025 es van produir una sèrie d'avenços que podrien accelerar i fins i tot culminar el procés de negociació entre els Governos de Papua Nova Guinea i el Govern Autònom de Bougainville per determinar l'estatus polític de l'illa de Bougainville. Cal recordar que Bougainville va viure un conflicte armat (1988-98) entre les Forces Armades de Papúa Nova Guinea i el grup armat d'oposició Exèrcit Revolucionari de Bougainville (BRA, per les seves sigles en anglès) en el qual s'estima que va morir aproximadament un 10% de la població de l'illa i que algunes veus han descrit com el conflicte més letal a Oceania des del final de la Segona Guerra Mundial. El 2001 es va signar un acord de pau que contemplava, entre altres qüestions, la celebració d'un referèndum d'autodeterminació un cop s'hagués assolit el desarmament del BRA i l'establiment d'un govern autònom a Bougainville. Després de la culminació exitosa de la pacificació de Bougainville i l'establiment d'un govern autònom a l'illa, el 2019 es va celebrar un referèndum en què un 97,7% de la població va votar a favor de la independència. Tanmateix, el mateix acord de pau estipulava que el referèndum no era vinculant i que és el Parlament de Papua Nova Guinea qui té la competència per prendre una decisió definitiva sobre l'estatus polític

de Bougainville, per la qual cosa es requeria un procés de diàleg al respecte entre ambdós governs. Des del 2020 la negociació entre tots dos governs s'ha vist obstaculitzada per la irrupció en el seu moment de la pandèmia de la COVID-19 i també per desacords polítics de fons i d'ordre metodològic i procedimental sobre la pròpia negociació i validació dels resultats del referèndum. L'alentiment i en molts moments paràlisi del diàleg va provocar no només crítiques i acusacions creuades entre les parts, sinó també el sorgiment de veus que alertaven sobre un possible increment de la tensió i la conflictivitat a Bougainville.

Malgrat aquestes dificultats i tensions, la negociació a Bougainville és actualment un dels escassos exemples a escala internacional en què un conflicte polític –que va tenir la seva fase armada– s'aborda des de la negociació, amb mediació independent –Jerry Mateparae, antic Governador-General de Nova Zelanda–, la facilitació de Nacions Unides i el suport d'organitzacions regionals, com el Melanesian Spearhead Group (MSG) i el Fòrum d'Illes del Pacífic (PIF). A més, el 2025 es van aconseguir una sèrie d'avenços que permeten albergar una certa esperança respecte del procés de diàleg sobre l'estatus polític de l'illa de Bougainville.

L'Acord Melanesi entre Papúa Nova Guinea i Bougainville

El primer d'aquests factors és el pacte –denominat **Acord Melanesi**– que ambdues parts van signar el juny del 2025, i que proporciona una ruta compartida per a la culminació del procés de pau iniciat als anys noranta. Aquest acord – que va comptar amb la presència de Nacions Unides, països observadors i el mediador del diàleg, Jerry Mataparae– es va ratificar després de diversos dies de negociacions a porta tancada a Burnham (Nova Zelanda), localitat en la qual ja es van dur a terme algunes de les negociacions més significatives que van conduir a la firma Acord de Pau de Bougainville del 2001, i que va ser qualificada per ambdues parts com el bressol espiritual del procés de pau. Segons l'acord, ambdues parts reconeixen la legitimitat dels resultats del referèndum del 2019 i alhora es comprometen a acceptar la decisió sobre l'estatus polític de Bougainville per part del Parlament Nacional de Papua Nova Guinea –tal com especifiquen l'Acord de Pau del 2001 i la Constitució. Independentment de la decisió final del Parlament i de l'estatus polític final de Bougainville, l'Acord Melanesi compromet ambdues parts a explorar la creació conjunta d'un marc de relació o partenariat melanesi, basat en una relació estreta, pacífica i duradora. L'acord assenyala que els parlaments de Papua Nova Guinea i Bougainville hauran de decidir conjuntament sobre la metodologia de deliberació i votació al si del Parlament –sent un dels principals elements de disputa si la decisió ha de ser aprovada per majoria simple o bé una majoria qualificada de dos terços.

La signatura el juny de 2026 de l'anomenat Acord Melanesi proporciona una ruta compartida per a la culminació del procés de pau iniciat als anys noranta

Per a la presa d'aquesta decisió, el Parlament rebrà un informe sobre els acords i conclusions del procés de negociació entre les parts (iniciat el 2020), així com un altre informe sobre el procés de diàleg i consultes amb representants polítics i socials de les diferents regions que componen el país per part del Comitè Parlamentari Bipartidista sobre Bougainville. Finalment, els Governos de Papua Nova Guinea i Bougainville també es comprometen a l'enfortiment institucional del Govern de Bougainville –algunes fonts ho van interpretar com la progressiva concessió de poders sobirans en diferents esferes de governança política i econòmica. El desembre del 2025, després d'una reunió de l'Organisme Conjunt de Supervisió –el principal espai de negociació entre les parts– per iniciar la implementació de l'Acord Melanesi, el primer ministre Marape va declarar que el procés de negociació estava en la seva fase final i va avançar que la sessió en què el Parlament hauria de prendre una decisió sobre l'estatus polític de Bougainville es duria a terme abans de finalitzar el primer semestre del 2026. A més, també al desembre, el Comitè Nacional Bicameral sobre Bougainville, amb l'assistència del mediador Jerry Mateparae, va concloure el procés de consultes a nivell nacional sobre els continguts del procés de negociació a Bougainville, un dels requisits fonamentals perquè aquest procés segueixi endavant.

El segon aspecte important respecte de les perspectives futures del procés de pau va ser l'**àmplia victòria del president de Bougainville**, Ishmael Toroama, en les eleccions celebrades a Bougainville el setembre del 2025. Segons diversos mitjans, aquesta victòria legitima els objectius i l'estratègia del Govern de Bougainville en la negociació. Toroama, antic combatent del BRA, ha sostingut des de la celebració del referèndum que la independència significa la separació de Papua Nova Guinea i el seu establiment com a nou estat reconegut per Nacions Unides, descartant altres possibilitats com un increment de les cotes d'autogovern o l'establiment d'un model d'estat lliure associat.

Toroama ha declarat en diverses ocasions la seva intenció de declarar la independència de Bougainville **l'1 de setembre de 2027**, ja que considera que és coherent amb l'anomenada “Full de Ruta de Wabag”, que estableix que el termini per a la declaració d'independència serà “no abans de 2025 ni després de 2027”. Toroama també va assenyalar que, segons la seva opinió, el procés de negociació de la independència va concloure amb el referèndum i que el diàleg s'hauria de centrar en un acord sobre la implementació del resultat del referèndum d'independència i sobre els termes de la nova relació entre Bougainville i Papua Nova Guinea com dos estats sobirans independents.

De fet, algunes veus properes a Toroama han advertit que Papua Nova Guinea no té autoritat per vetar el resultat del referèndum i han especulat amb la possibilitat d'una proclamació unilateral de la independència de la regió si el Parlament no ratifica la secessió de l'illa. A més de la seva posició negociadora amb el Govern central, la victòria electoral de Toroama també sembla legitimar l'estratègia del Govern d'anticipar i preparar l'accés a la plena sobirania, com l'impuls d'una **Estratègia de Construcció Nacional** fins al 2052 o la redacció d'una nova Constitució per a Bougainville –després de diversos anys d'un procés consultiu i participatiu, el 2025 es va conformar l'**Assemblea Constituent de Bougainville**.

El suport internacional al procés de negociació

El tercer factor que convida a l'optimisme és el suport internacional que està tenint el procés de pau. El setembre del 2025 el secretari general de Nacions Unides, **António Guterres**, va viatjar a Papua Nova Guinea –el primer a fer-ho– i es va reunir amb James Marape i Ishmael Toroama i va assaltar tant l'acord de pau del 2001 com l'esmentat Acord Melanesi firmat al juny com un exemple de diàleg constructiu en qüestions sensibles –com la secessió d'una part del territori d'un país– i com a model de negociacions de pau per a altres països. De la mateixa manera, Guterres va posar en valor el suport continuat de Nacions des de la finalització del conflicte armat als anys noranta –desarmament i desmobilització de combatents, establiment d'un govern autònom a Bougainville, organització i supervisió del referèndum

d'autodeterminació, facilitació de diàleg entre ambdós governs des del 2019 i suport a la tasca mediatra de Mateparae– i alhora va garantir la continuació del suport de l'organització al procés de diàleg. En la mateixa línia, una altra qüestió que podria incidir positivament en el procés de negociació és la major disposició a involucrar-se en el diàleg per part de les dues principals organitzacions intergovernamentals al Pacífic (PIF i MSG). En contraposició a les reticències històriques a immiscir-se en assumptes interns dels seus estats membre, el 2025 el secretari general del PIF, Baron Waqa, va declarar la **disposició de l'organització a abordar la resolució del conflicte** si se sol·licités formalment des d'instàncies oficials a Bougainville. Per la seva banda, el director general del MSG, Ilan Kiloe, també va declarar la seva disposició a brindar assistència a Bougainville i va assenyalar que la raó per la qual es va establir inicialment el MSG va ser promoure els interessos col·lectius dels països melanesos, ajudar aquells que encara no havien assolit la independència i brindar-los suport en el seu objectiu de convertir-se en països independents. A diferència d'altres territoris que van ser o encara són part del procés de descolonització impulsat per Nacions Unides (com Papua Occidental a Indonèsia, Nova Caledònia, la Polinèsia Francesa, Guam

La major disposició a involucrar-se en el diàleg per part de les dues principals organitzacions intergovernamentals al Pacífic (PIF i MSG) podria incidir positivament en el procés de negociació

o Samoa Americana), l'autodeterminació de Bougainville està establerta en la constitució de Papua Nova Guinea. A més, en virtut de l'Acord de Pau de Bougainville de 2001, Papua Nova Guinea té la competència dels afers exteriors del país, però permet que el Govern Autònom de Bougainville interactuï externament amb organitzacions regionals.

Hi ha incertesa sobre la votació del Parlament de Papua Nova Guinea sobre l'estatus polític de Bougainville i sobre les possibles conseqüències que tindria sobre l'estabilitat i conflictivitat a Bougainville una decisió que no estigués alineada amb els resultats del referèndum del 2019, però ambdues parts han expressat repetidament –i demostrat amb els fets– el seu compromís amb el diàleg com a mecanisme de resolució del conflicte.

Els progressos assolits el 2025 permeten augurar que el procés de negociació que es va iniciar als anys noranta –i que va portar a l'acord de pau del 2001, a l'establiment d'un govern autònom a Bougainville i la pacificació de l'illa en els primers lustres del segle XXI, a la celebració d'un referèndum d'autodeterminació el 2019 i a una negociació amb facilitació internacional des del 2020– podria culminar o avançar significativament durant el l'any 2026.

Edifici a Kyiv destruït el 2022. Font: Oleksandr Ratushniak / UNDP Ukraine

RÚSSIA – UCRAÏNA

El risc d'una major bretxa entre necessitats humanitàries i fons, i els obstacles en el procés de pau

La invasió russa i guerra interestatal entre Rússia i Ucraïna assolirà el febrer del 2026 el seu quart any de durada, amb perspectives per a l'any entrant de prolongació de les hostilitats i amb això dels greus impactes sobre la seguretat humana de la població civil. Un dels riscos, invisibilitzat davant altres focus d'atenció, és la reducció del suport humanitari. D'altra banda, la intensificació de l'erràtica acció diplomàtica de l'Administració Trump entre finals del 2025 i el 2026 ha reimpulsat l'opció d'una finalització negociada de la guerra, però aquesta perspectiva és encara incerta, en un escenari de desacords entre Rússia i Ucraïna entorn de qüestions de pes, com el territori i les garanties de seguretat, davant l'ambició del Kremlin de control total del Donbàs i de tutela sobre el seu país veí.

El risc de la reducció del suport humanitari

Les perspectives el 2026 passen per un greu acumulat d'impactes multidimensionals en la població civil d'Ucraïna i que contrasten amb la recent reducció del suport internacional a les crides d'ajuda humanitària. Si bé el volum de població en situació de necessitat

humanitària estimada per al 2026 segueix reduint-se (10,8 milions de persones enfront dels 12,7 del 2025, els 14,6 del 2024 i 17,6 i 17,7 en els dos primers anys d'invasió), continua sent una gran capa de població la que es troba en situació de greu vulnerabilitat. El 2025 a

penes es va arribar a recaptar **el 47% del total de la crida humanitària** del Pla de Resposta i Necessitats Humanitàries de 2025 (HNRP), coordinat per Nacions Unides, enfront del llindar aconseguit del 77% en 2024, el 73,09% en 2023 i el 87,9% en 2022. Alguns sectors de la crida van quedar especialment infrafinançats, com seguretat alimentària i mitjans de vida (17% assolit); protecció de la infància (35%); aigua, sanejament i higiene (21%); abordatge de la violència de gènere (46%). La reducció de l'ajuda humanitària internacional contrasta amb l'increment del 30% en suport militar internacional respecte a l'any anterior, **amb 45.000 milions de**

dòlars el 2025, segons el Ministeri de Defensa d'Ucraïna. Hi ha el risc que el 2026 continue reduint-se el grau de resposta a les necessitats humanitàries.

Tot i que el nombre de població total en situació de necessitat humanitària s'ha reduït, els impactes en seguretat humana dels gairebé quatre anys de guerra

El 2025 només es va recaptar el 47% de la crida humanitària de Nacions Unides, en contrast amb les encara elevades necessitats humanitàries, i el 2026 podria continuar reduint-se la resposta

continuen sent d'alta gravetat i concorren dinàmiques que podrien intensificar-se el 2026, tant com a via de pressió de Rússia cap a Ucraïna en el procés negociador com si aquest fracassa.

Segons dades d'ACNUDH, entre gener i novembre de 2025 el total de víctimes civils mortes i ferides (2.311 i 11.084, respectivament) va ser **un 26% més elevat** que el mateix període de l'any anterior (i un 70% més que el 2023). L'increment en l'ús de míssils de llarg abast i de drons per Rússia el 2025 va ser un dels factors en aquest increment, **segons l'ONU**, i que va afectar tant les zones de la línia del front com altres àrees del país. A més, Rússia va continuar llançant atacs contra infraestructura energètica, sanitària i educativa, entre altres equipaments civils. Els atacs contra la xarxa energètica van afectar el subministrament elèctric, calefacció i aigua. Les condicions de vida en àrees al voltant de la línia del front van continuar deteriorant-se, i Rússia va continuar limitant de forma extrema l'accés humanitari a població en àrees d'Ucraïna sota ocupació russa.

Es tracta de dinàmiques i impactes que podrien continuar el 2026, com alerten les **anàlisis humanitàries**. Així mateix, analistes de l'ISW vaticinen que aquest any Rússia probablement **prioritzarà prendre l'anomenat Cinturó Fortalesa** del Donbàs –les àrees fortificades que Ucraïna ha construït a la regió de Donetsk, estratègiques per contenir l'avanç de les forces militars russes. **Altres anàlisis** assenyalen que tot i que la guerra continua al llarg del 2026, aquesta podria anar declinant en intensitat i ritme, per les dificultats de les parts per mantenir la guerra en la seva magnitud actual. Tant els escenaris d'intensificació de la guerra per Rússia com a forma de pressió paral·lela les negociacions, com els escenaris de prolongació amb desescalada, impliquen afeccions prolongades per a la població civil, sumades a les elevades víctimes mortals i ferides militars en tots dos bàndols.

Incertesa en el procés de negociacions

En relació al procés de negociador, les perspectives per al 2026 són incertes. 2025 va ser un any convuls, marcat per l'aproximació coactiva i erràtica de l'Administració Trump cap a Ucraïna i també per la seva sacsejada a les relacions euroatlàntiques –agreujada a inicis del 2026 amb el reimpuls a les amenaces sobre Groenlàndia que han seguit a la deposició i captura il·legal per la força del president veneçolà per part dels EUA. Trump es va marcar com a prioritat la finalització de la guerra Rússia-Ucraïna, i el 2025 la via negociadora i diplomàtica va guanyar pes respecte a l'any anterior. L'enfocament diplomàtic agressiu, transaccional de Trump ha portat Kyiv i Moscou a una certa acomodació a la retòrica i pràctica del mandatari estatunidenc i a evitar

ser vistos com la part que faci fracassar els intents de negociació promoguts pels EUA, però durant el primer any de la nova Administració Trump no es van aconseguir treves efectives ni acord en les qüestions de la negociació més espinoses.

El 2026 podrien continuar les dinàmiques de deteriorament de les condicions de vida en àrees al voltant de la línia del front i intensificar-se els atacs contra infraestructura civil

Una ràpida recapitulació del 2025 permet albirar dificultats per al nou any. Les amenaces i humiliació de Trump i el seu equip a Zelenski en la reunió de febrer de 2025 al Despatx Oval van resituar el conflicte i les opcions de negociació en la lògica de política poder promoguda per Trump, forçant Ucraïna a adaptar-se a aquest nou marc. Els **alts el foc de març** d'aquell any en l'àmbit energètic i el Mar Negre van afrontar interpretacions diferents, falta de concreció i d'implementació i van ser superats per les hostilitats. A l'abril, els EUA i Ucraïna van signar un acord sobre minerals crítics i energia, en termes parcialment renegociats per Ucraïna tot i que sense arribar a incloure garanties militars de seguretat per al país, i que posava de manifest un dels principals elements en la posició del govern estatunidenc cap a Ucraïna i el conflicte: la seva visió transaccional i extractivista. Reunions al maig i juny a Turquia de delegacions de Rússia i Ucraïna només van desembocar en acords humanitaris limitats. En els últims mesos de 2025 es va intensificar l'acció diplomàtica principalment sota el paraigua dels EUA, amb circulació de posicionaments i propostes de plans de pau, i reunions i contactes entre representants dels EUA i d'Ucraïna, d'una banda, i dels EUA i Rússia, de l'altra. D'un pla de pau d'EUA de 28 punts criticat per Ucraïna i els seus aliats europeus per considerar-lo prorus es va passar a negociar diversos documents separats complementaris, que incloïen un pla de **20 punts –revelats per Zelenski**– i documents de garanties de seguretat i de recuperació econòmica. A finals d'any hi havia un grau d'acord entre Ucraïna i els EUA d'entorn d'un 90% del pla, acord total entre tots dos països en relació a les garanties de seguretat dels EUA per a Ucraïna, i s'havia avançat fins a gairebé acordar l'estratègia conjunta de garanties dels EUA i Europa.

El procés de pau afronta el 2026 dificultats de pes al voltant de desacords en qüestions com territori i garanties de seguretat

No obstant això, 2026 comença sense acord entre les parts en conflicte al voltant de qüestions espinoses com el territori. Rússia es manté inflexible en la seva aspiració de control de les províncies que es va annexionar (encara sense controlar-les en la seva totalitat), especialment el Donbàs, i exigeix la retirada d'Ucraïna de les àrees que Kyiv encara controla. Ucraïna defensa congelar les línies actuals del front, tot i que està oberta a una zona desmilitaritzada proposada pels EUA –"zona econòmica lliure"– si Rússia es retira també. En diferents moments, el Govern rus ha advertit que aconseguiria els seus objectius per la via negociadora o per la força. En absència de més pressió externa o interna cap a Rússia, no sembla probable que el 2026 en el procés negociador el president rus vagi a cedir en la seva ambició de control

total del Donbàs. Altres desacords inclouen la qüestió del control i gestió de la central nuclear de Zaporíjia, la més gran d'Europa.

Està per veure també quin recorregut tindran les discussions entre Ucraïna i els seus socis europeus sobre la concreció de les garanties de seguretat. La **Declaració de París** del 6 de gener de 2026 contempla una força multinacional que doni suport en dissuasió amb mesures en aire, terra i mar i compromisos vinculants de suport a Ucraïna en cas d'una nova agressió i que podrien incloure capacitats militars. A més, França i Regne Unit van emetre una **declaració d'intencions** per a un desplegament de tropes de tots dos països en suport a les capacitats de "dissuasió" d'Ucraïna. Anàlisi han assenyalat que encara hi ha gran **vaguetat en els termes** i recorregut pendent, com els requisits d'aprovació parlamentària en diversos països. A més, Rússia manté la seva posició de rebuig a tropes occidentals a Ucraïna i ha advertit que serien objectiu de combat legítim, en un context de tensió creixent Rússia-UE/OTAN. En conjunt, destaca en negatiu la manca de marcs de discussió sobre garanties internacionals de seguretat que transcendeixin l'eix occidental.

D'altra banda, el context internacional no ajuda. La captura i deposició il·legal del president de Veneçuela per la força pels EUA afegeix un nou precedent d'ús de la força contrari al dret internacional que beneficia

la posició bel·licista i maximalista de Rússia respecte a Ucraïna, a la seva visió d'esferes d'influència, i a la seva narrativa desinformadora sobre la falta de legalitat del mandat presidencial de Zelenski. Aquest, malgrat l'empara legal del seu mandat, s'ha obert recentment en el marc del procés negociador a la possibilitat d'eleccions condicionades a garanties internacionals de seguretat que, per ara, semblen improbables.

D'altra banda, no s'han perfilat per ara altres països que poguessin prendre el relleu dels EUA en el seu rol de principal mediador en cas que finalment les negociacions fracassin i Trump decideixi deixar aquest paper en pròximes etapes. Tot i que alguns països no occidentals continuen desenvolupant suports secundaris, l'espai d'intermediació en aquest conflicte continua infrapotenciat, en part per la prioritització d'interessos nacionals de potències com la Xina o pels límits a la capacitat d'una mediació que generi resultats d'altres països com Turquia.

En conjunt, malgrat l'impuls negociador el 2025, els reptes i riscos el 2026 són majúsculs. Per això, es requeririen més esforços multilaterals –i que transcendeixin el focus occidental– que contribueixin a consolidar la via negociada com a via necessària d'abordatge del conflicte armat, i tractar d'abordar vies de desescalada militar que mitiguin l'impacte en seguretat humana; en paral·lel a més suport internacional a la resposta humanitària.

Reunió de la delegació del partit prokurd DEM i el president turc Recep Tayyip Erdogan el 30 d'octubre. Font: Oficina de premsa presidencial

TURQUIA (PKK)

L'oportunitat de consolidar i ampliar el procés de pau

L'any 2026 és un any d'oportunitat, tot i que també d'incertesa i riscos, per al procés de pau a Turquia, diàleg iniciat el 2024 i que involucra el Govern, el grup armat kurd PKK i els partits polítics parlamentaris del país. A finals del 2025 la iniciativa va entrar en una “segona fase” després de passos significatius durant aquell any, com la fi de la lluita armada del PKK després de 41 anys d'insurgència, però el procés també travessa visions i expectatives diferents, inconcrecions rellevants i desafiaments locals i regionals. El 2026 el procés afronta un any clau, en què podria clarificar-se la seva direcció i abast.

Les fites i limitacions del 2025, termòmetre per al 2026

El 2025 van concórrer elements i passos que van encarrilar la sorpresiva iniciativa de diàleg donada a conèixer l'octubre del 2024 –i iniciada de manera no pública amb anterioritat– cap a un procés que va anar esdevenint més sòlid, tot i que amb moltes dificultats i incògnites. Entre els elements que van anar afermant el procés –i que situen la iniciativa de diàleg com un escenari d'oportunitat el 2026– destaquen diverses fites en diversos àmbits.

El procés de pau ha fet passos importants en l'àmbit militar, amb la finalització de la lluita armada del PKK i retirada de forces de Turquia

En relació al procediment, destaca el reconeixement del líder del PKK, Abdullah Öcalan –a la presó des del 1999–, com a interlocutor per part dels actors implicats en el procés. La iniciativa inclou nivells no públics de negociació i també una esfera pública que involucra reunions entre una delegació del partit prokurd DEM i Öcalan, i reunions entre aquesta delegació i els partits polítics parlamentaris. A mitjans del 2025 aquest esquema es va ampliar a través d'un altre avenç: l'establiment a l'agost d'una comissió parlamentària creada específicament per al procés de pau i que ha tingut com a mandat elaborar recomanacions de mesures polítiques i legals relatives al procés. La comissió va acollir aquell any audiències en què es va escorcorar més d'un centenar d'individus i organitzacions. Com un altre avanç, aquest òrgan va autoritzar una **visita al novembre a Öcalan** d'una delegació multipartida (integrada per l'oficialista AKP, el seu soci ultranacionalista MHP i el DEM; el principal partit opositor, el CHP, va rebutjar participar). L'any es va tancar amb l'aprovació d'una extensió del mandat de la comissió fins al març del 2026. En negatiu, el procés no compta amb actors facilitadors o mediadors –o almenys no públicament–, tot i que això no ha impedit fins ara el desenvolupament del procés. Tampoc amb mecanismes independents de supervisió i verificació. En absència

d'aquestes estructures, actors socials com Baris Vakfi (Fundació per a la Pau) han recomanat que la societat civil impulsi una plataforma de supervisió independent del procés.

Pel que fa al contingut del procés, destaquen els passos donats en l'àmbit militar, amb fites com l'anunci del PKK el maig de **finalització de la lluita armada** i dissolució de l'organització, en resposta a una històrica crida al febrer del líder del grup, Abdullah Öcalan; una cerimònia de destrucció d'armes a tall de desarmament simbòlic del PKK al nord de l'Iraq al juliol, un missatge de bona voluntat cap al procés; la retirada del PKK de les seves forces presents a Turquia i la seva marxa al nord de l'Iraq (anunci d'octubre) i retirada també de diverses zones a l'Iraq frontereres amb Turquia cap a àrees més a l'interior. **Mitjans turcs progovernamentals** van informar que l'agència d'intel·ligència turca (MIT) i les Forces Armades supervisaven el procés de retirada i desarmament del PKK. Es tracta de passos donats amb implicació i suport d'actors institucionals de l'Iraq i de la Regió del Kurdistan iraquiana. No obstant, no han transcendit públicament els detalls sobre la retirada i desarmament en marxa del PKK, i estava pendent l'elaboració d'un marc legal per a la desmobilització i reintegració dels combatents del PKK i l'abordatge de la situació dels seus membres presos, esfera que abordava la comissió parlamentària. Algunes anàlisis assenyalen que encara és aviat per considerar finalitzat el conflicte armat entre Turquia i el PKK **des d'un punt de vista de dret internacional**, i 2025 no va estar exempt d'atacs de l'Exèrcit turc. Tot i així, el PKK va presentar els seus passos com a irrevocables.

En contrast, el procés va afrontar moltes limitacions en altres àmbits de contingut relacionats amb la discriminació històrica cap a la població kurda, sense passos concrets que avancin en reconeixement constitucional, drets culturals i lingüístics, garanties de participació política, fi de la repressió d'actors polítics i socials kurds i alliberament de presos polítics, entre d'altres. En tot cas, en el marc del treball de la comissió parlamentària del procés de pau, els actors participants en les audiències van emetre propostes; i els partits polítics van presentar a finals d'any informes amb recomanacions de mesures en alguns àmbits. Estava previst que la comissió presenti un informe final conjunt a principis de gener de 2026 (al tancament d'aquesta publicació el 12/01 encara no s'havia fet públic) amb propostes per a reformes legislatives i següents passos en el procés, però el vicepresident turc va advertir que l'informe del DEM contenia "**massa expectatives**".

2026 com un any d'oportunitat

El procés entra el 2026 en una etapa clau. Actors kurds i progovernamentals han assenyalat el trànsit a una segona fase. El Govern i el moviment kurd participen del procés amb expectatives i visions i llenguatges diferents

(enfocament antiterrorista i visió de democratització, respectivament). Aquest contrast d'enfocaments no ha impedit el desplegament fins ara del procés, com mostren les fites del 2025, tot i que sí que ha suposat posicions diferents respecte a ritmes, abast i resultats, en un context de desequilibri de poder, amb el partit oficialista AKP en el poder i, per això, amb majoria en la comissió parlamentària. En tot cas, i després d'un 2025 de passos principalment per part del PKK –tot i que coordinats i supervisats per l'Estat–, el 2026 és esperable que el Govern i el Parlament donin alguns passos en l'àmbit polític i legislatiu, i que hi pugui haver canvis en l'àmbit penal.

El 2026 es podrien fer passos legislatius que abordin la situació dels combatents i presos del PKK, però podrien desatendre's les demandes més àmplies de democratització

L'informe final de la comissió parlamentària marcarà en bona part l'abast dels passos que es donaran. El Govern i el seu soci ultranacionalista, MHP, promotors de l'enfocament antiterrorista del procés ("Turquia sense terrorisme") podrien tractar d'acotar els canvis a esferes relacionades amb combatents i presos i legislació antiterrorista i penal. Això podria incloure algunes mesures importants per al moviment

kurd. Per exemple, el MHP s'obre a modificacions legislatives per a la implementació de l'anomenat "dret a l'esperança". El terme fa referència al principi jurídic que exigeix una revisió de les sentències de cadena perpètua que, com la d'Abdullah Öcalan, exclouen la possibilitat de llibertat condicional. El Consell d'Europa va dictaminar el 2014 que Turquia havia de dur a terme reformes legals per contemplar el "dret a l'esperança". L'AKP s'ha obert a la finalització de mesures politicolegals-administratives que justificava fins ara en el marc de la lluita contra el terrorisme, però també a altres qüestions com abordar la llei de partits i llei electoral, entre d'altres.

Per tant, el 2026 podria donar-se pas a canvis com l'aprovació d'un marc legal mínimament satisfactori per a totes les parts respecte a la situació futura dels membres del PKK; reconeixement del dret a l'esperança; modificacions a la llei antiterrorista; fi de la pràctica governamental de deposició d'alcaldis electes i la seva substitució per figures designades pel Govern; entre d'altres. No obstant això, la qüestió kurda està estretament vinculada a drets humans i democratització, i és possible que els principals actors de poder releguin o frenin mesures més àmplies relatives a reconeixement de drets.

Riscos i obstacles al desplegament del procés de pau

Juntament amb els avenços que s'han produït fins ara en la iniciativa de diàleg, el procés ha afrontat també nombroses limitacions i riscos que continuaran dificultant el desenvolupament del procés el 2026. En el pla intern, destaquen obstacles com les narratives i enfocaments contraposats; l'escassa transparència; la desconfiança entre les parts; els endarreriments i inconcrecions en l'àmbit polític i social; el context de vulneracions de

drets humans, mesures repressives contra actors polítics i socials kurds i la persecució política i legal contra el principal partit opositor turc (CHP); l'ambigüitat i certa distància del president de Turquia cap al procés; la distància presa també pel CHP; la limitada participació i apropiació social; la manca de mecanismes d'observació i verificació independents, entre d'altres. Diversos analistes han associat el procés de pau a càlculs de poder d'Erdogan, amb la finalitat d'atreure's suports kurds per a una pròxima reforma constitucional que modifiqués el límit actual de dos mandats presidencials i obrir així la porta que pugui tornar a presentar-se; i també a tractar de distanciar possibles aliances oposidores entre el partit prokurd DEM i el CHP. Es tracta d'obstacles que continuaran estant presents el 2026.

En clau regional, el procés afronta greus riscos relacionats amb la qüestió kurda a Síria i les interrelacions amb el procés a Turquia. El Govern turc considera les YPG/YPJ –principal força armada kurda a Síria i que lidera la coalició de les SDF, recolzades per EUA en la seva lluita contra ISIS– una extensió del PKK i ha recelat i combatut durant anys l'establiment d'una regió autònoma kurda a Síria. Des de la caiguda d'Al-Assad, i enmig d'un convuls escenari regional, Ankara havia acceptat les negociacions entre el nou Govern de transició siriana i les SDF, amb mediació dels EUA, però ha mantingut presència militar i d'intel·ligència al país i la

El procés de pau a Turquia afronta riscos vinculats a les tensions a Síria entre el Govern i les SDF, a les quals el Govern turc considera una extensió del PKK

pressió política reclamant la dissolució i desarmament de les SDF. L'any 2025 va acabar sense que s'implementés l'acord assolit el març de 2018 a l'Exèrcit siriana i a inicis de gener es van desencadenar greus fets de violència en districtes kurds d'Alep (vegeu Síria en aquesta publicació). **Turquia acusa el PKK de doble joc** i d'acostament a Israel i a la seva política de fragmentació de Síria, mentre el **partit kurd DEM** de Turquia ha denunciat que es tracta d'atacs contra objectius civils kurds i alerta de riscos de massacres. Aquesta nova crisi i la incertesa sobre l'abordatge de la qüestió kurda a Síria tensionarà el procés a Turquia. **Anàlisi** han assenyalat que el dossier de Síria podria ser el principal factor que influeixi en el procés a Turquia el 2026.

En conjunt, la iniciativa de diàleg a Turquia entra en un any 2026 d'oportunitat en què, després d'una primera fase més focalitzada en fites relatives a seguretat militar i passos del PKK, el procés podria ampliar-se amb reformes legislatives i mesures més àmplies. No obstant això, concorren també greus obstacles i factors de risc, locals i, de manera creixent, regionals. Amb tot això, s'entra en una fase definitiva. Es requereixen múltiples esforços locals, regionals i internacionals, polítics i socials, per consolidar i ampliar aquesta nova oportunitat d'abordatge a Turquia del llarg conflicte armat i de la històrica qüestió kurda.

El Consell de Seguretat de l'ONU aprova la resolució 2803 que donarà suport al pla de Trump. Font: Nacions Unides / Photo / Loey Felipe

ISRAEL – PALESTINA

El risc de normalitzar (encara més) el genocidi, l'apartheid i la vulneració del dret internacional

En finalitzar el 2025 la situació a Palestina continuava sent extremadament crítica. La posada en marxa del **pla de Donald Trump** a partir de l'octubre ha suposat una reducció relativa respecte als extraordinaris nivells de violència registrats en els mesos previs, però no oferia cap perspectiva de **pau justa per a Palestina**. Per contra, la naturalesa del pla i les dinàmiques que persisteixen amenacen de normalitzar, encara més, el genocidi d'Israel contra la població palestina, la manca de rendició de comptes, les polítiques d'annexió i apartheid imposades des d'una lògica colonial i les vulneracions al dret internacional. Aquesta deriva no només comporta riscos per a la població palestina, sinó que també sentí perillous precedents a nivell global.

La gravetat de la situació a Palestina resulta incontestable. Les dades il·lustren per què és considerada com l'escenari amb **més nivell de violència política del món**. **Més de 70.000 palestins i palestines han mort** a Gaza a causa de la violència israeliana des d'octubre de 2023 i fins a principis de 2026, segons estimacions oficials que es consideren subestimades –investigacions i projeccions que contemplen les morts no registrades i les indirectes **eleven notablement aquesta xifra i algunes fins i tot apunten a un balanç de 680.000** víctimes. A això se suma que hi ha més de 170.000 persones ferides, tres quarts de la

població de la Franja sotmesa a severos nivells d'inseguretat alimentària, el 80% de totes les infraestructures de Gaza danyades o destruïdes i més de 637.000 nenes i nens palestins sense accés a l'educació formal per tercer any consecutiu. Un nombre creixent de veus expertes, incloent-hi la comissió internacional d'investigació de l'ONU, ha certificat que Israel ha comès genocidi contra la població palestina, i ha documentat els assassinats, els danys físics i mentals, la imposició de condicions de vida calculades per a la seva destrucció com a grup i l'adopció de mesures tendents a evitar naixements entre la població palestina. Tot i que a una escala menor, els nivells de violència a Cisjordània també han empitjorat significativament. Els atacs de colons i de les forces militars israelianes s'han intensificat en un clima de total impunitat i han provocat la mort de més d'un miler de palestins des d'octubre de 2023. Aquesta xifra representa el **43% de totes les morts de palestins i palestines a Cisjordània en les últimes dues dècades** i una de cada cinc morts corresponia a un menor d'edat. El 2025 les accions israelianes s'han materialitzat en operacions militars que han afectat principalment camps de persones refugiades a Jenin i Tulkarem –forçant el desplaçament forçat de 40.000 persones, el més gran des del 1967–, una intensificació de les barreres i controls arreu de Cisjordània, atacs de colons a població i propietats palestines i en la destrucció de centenars

d'oliveres, entre altres accions. Paral·lelament, el govern de Netanyahu ha ampliat les polítiques d'apropiació i ampliació d'assentaments il·legals a Cisjordània, **accelerant un escenari d'annexió de facto**. La construcció i aprovació d'assentaments el 2025 va ser la més alta des que l'ONU va iniciar el seguiment sistemàtic el 2017.

El pla de Trump

Des d'octubre de 2025, el pla de 20 punts de Trump ha pretès fixar els termes del futur de Palestina. La proposta va ser dissenyada des de la lògica de la imposició i des d'un alineament amb els interessos d'Israel, sense comptar amb veus palestines. El pla va ser presentat amb grandiloquència com un "acord de pau històric" i sense precedents, com si fos possible ometre que els EUA han estat part activa, que ha tingut a les seves mans les eines per frenar el genocidi i que, per contra, ha optat per oferir a Israel la cobertura política i el suport militar necessari perquè continués amb la seva ofensiva militar contra el poble palestí. El pla no ofereix cap garantia per a la realització dels drets col·lectius palestins, no fa referència a una necessària rendició de comptes i no dona compte del conjunt de violències i opressions que afecten la població palestina. De fet, la iniciativa se centra en Gaza i no al·ludeix a les realitats de Cisjordània o Jerusalem Est. Tampoc a la situació de la població refugiada palestina o a la dels palestins i palestines de 1948 (amb ciutadania israeliana), que afronten una situació de discriminació estructural. L'enfocament del pla, per tant, amenaça d'accentuar la fragmentació de Palestina imposada per Israel.

Fins al moment, la implementació de la primera fase del pla ha portat a una reducció de la violència. No obstant això, malgrat la vigència d'un "cessament el foc" –que algunes anàlisis prefereixen qualificar com a **"menys foc" (lessfire en comptes de ceasefire)**– les ofensives d'Israel han continuat cobrant-se vides palestines (més de 400 fins a principis de 2026). Hamas ha entregat tots els presoners, vius i morts, que mantenia en el seu poder (a excepció d'un) a canvi de l'excarceració de presoners palestins i Israel ha replegat parcialment les seves forces fins a l'anomenada "línia groga", un nou límit imposat a Gaza que suposa que les forces de Netanyahu mantenen el control d'entre el 53% i el 58% del territori de la Franja. La població gazatiana, sotmesa a desplaçaments forçats una i altra vegada en els últims dos anys, afronta per tant pitjors condicions d'amuntegament i una **situació humanitària que continua sent caracteritzada com a "catastròfica"**. Tot i que ha augmentat relativament el flux d'ajuda per a la població palestina, aquesta continua sent insuficient. Israel ha continuat limitant l'accés de béns i obstaculitzant o bloquejant el treball d'organitzacions humanitàries, incloent-hi la UNRWA –històricament, l'agència de l'ONU clau en l'assistència a la població

palestina. És a dir, continua imposant condicions de vida impossibles a la població palestina, amb necessitats accentuades davant la duresa de l'hivern.

La segona fase del pla Trump –la implementació del qual es troba en un estat incert– queda retratada tant pel que estableix com per les seves omissions i ambigüitats, ja que inclou provisions rebutjades en el passat tant per Hamas com per Israel. El pla contempla el desmantellament dels arsenals de Hamas –el grup estaria disposat a entregar les seves armes "ofensives", però no les que considera "defensives". A més, estableix un nou replegament de les forces israelianes que entregarien el control de la Franja a unes "Forces d'Estabilització Internacional" i la creació d'un govern tecnocràtic compost per figures palestines i internacionals sota la supervisió de l'anomenat "Consell de Pau", encapçalat pel mateix Trump. En algun moment que no es precisa, aquest Consell de Pau –que supervisarà temes polítics, de seguretat i també els relatius a la reconstrucció– cediria l'administració a una Autoritat Palestina "reformada" –no es fixen els paràmetres– i eventualment, només "si es donen les condicions", això podria conduir a "un camí creïble per a l'autodeterminació i un Estat palestí".

A la pràctica, per tant, el pla estableix un model de control i tutela estrangers que reedita una administració colonial per a la Franja. No hi ha claredat sobre els poders, composició o rendició de comptes del Consell de Pau. Només se sap que estarà liderat per Trump i integrat per altres figures internacionals, de les quals només ha transcendit el nom de l'ex primer ministre britànic Tony Blair. Tampoc hi ha total claredat sobre la forma que assumirà la força internacional. Tot i que s'ha difós que els EUA esperen que comenci a desplegar-se a principis del 2026 i que reuneixi uns 20.000 o 30.000 efectius, no se sap quins països aportaran a la seva composició –els EUA han buscat la col·laboració de països com Azerbaidjan, Egipte, Indonèsia, Qatar i Turquia, tot i que el govern israelià no estaria disposat a acceptar presència militar turca a Gaza, per considerar Turquia un país molt pròxim a Hamas i un rival regional. Tampoc s'espera que el pla sigui el marc per avançar –més enllà de la retòrica– en les discussions sobre l'autodeterminació i estatalitat palestines, tenint en compte la vaga formulació d'aquest punt en la proposta, el fèrec rebuig manifestat pel Govern de Netanyahu i la intenció expressa de membres del seu gabinet d'aprofundir en polítiques que impedeixin qualsevol possibilitat d'un Estat palestí –més encara, previsiblement, considerant que 2026 és un any d'eleccions a Israel.

La resolució 2803

De manera preocupant, el pla de Trump va ser ratificat pel Consell de Seguretat de l'ONU a través de l'aprovació, al

novembre, de la **resolució 2803** –per 13 vots a favor i dues abstencions (Xina i Rússia). La mesura va causar **alarma i condemna entre veus palestines** i també estupefacció entre persones expertes per les serioses vulneracions al dret internacional que comporta la proposta. Figures com la relatora especial de l'ONU Francesca Albanese van subratllar que en comptes d'assegurar una via per a la fi de l'ocupació i garantir la protecció de la població palestina, la resolució aprofundeix les asimetries existents, amenaça de consolidar el control extern sobre la governança, fronteres, seguretat i reconstrucció de Gaza i **és contrària al dret d'autodeterminació**. Albanese ha insistit que el mandat es focalitza sobretot en el desarmament dels grups palestins i no preveu accions per abordar les arrels de la violència: l'assetjament, l'ocupació, la segregació racial i apartheid i la neteja ètnica dutes a terme per Israel. L'advocat de drets humans i ex funcionari de l'ONU Craig Mokhiber també ha exposat que l'objectiu de les tropes de la missió d'estabilització –autoritzada pel Consell de Seguretat, però que no serà una missió de l'ONU– serà controlar, contenir i desarmar la població víctima del genocidi, no el règim que el perpetra. I ha advertit que qualsevol apel·lació a “raons de seguretat” podrà servir per mantenir l'ocupació i tutela colonial per

temps indefinit, a través de l'habitual política israeliana de fets consumats. Mokhiber ha insistit també que **la resolució rebutja implícitament tots els pronunciaments recents de la Cort Internacional de Justícia**, com el que el juliol del 2024 va determinar la il·legalitat de l'ocupació israeliana i va exigir el seu desmantellament. Per contra, la resolució estén l'ocupació i valida la presència de forces israelianes a Gaza, reforçant la impunitat d'Israel tot i que el genocidi continua. Paral·lelament, el pla de Trump ha servit d'excusa perquè actors internacionals es desentenguin de les seves obligacions d'actuar i perseguir el genocidi i, com en el cas de la UE, per **congelar les tímides i tardanes sancions al govern de Netanyahu**.

Mentre continuen els debats sobre com posar en pràctica el pla de Trump, hi ha un alt risc que Gaza i Palestina tornin a sortir del focus de l'agenda internacional i mediàtica, que els nous nivells de violència es normalitzin, generin menor alarma i atenció, i que tot això contribueixi, una vegada més, que s'imposi un marc de “gestió del conflicte” de manera indefinida que silenciï la qüestió palestina i a les veus dels qui exigeixen la fi del genocidi, l'ocupació i l'apartheid.

Famílies evacuen Alep davant l'escalada d'hostilitats. Font: UNOCHA/Ali Haj Suleiman

SÍRIA

Reptes de seguretat i governança amenacen la transició al país

Un any després del derrocament del règim de Bashar al-Assad, el balanç de la situació a Síria obliga a nombrosos matisos. Les noves autoritats s'han esforçat per reincorporar el país a l'escenari regional i global i han aconseguit un aixecament parcial de les sancions que comprometien les possibilitats de recuperació d'un país devastat després de més d'una dècada de conflicte armat. Paral·lelament, però, en l'últim any Síria també ha registrat alts nivells de violència, greus episodis d'enfrontament i massacres de caire sectari, intervencions foranes i altres reptes de seguretat que, juntament amb desafiaments en matèria de governança, inclusió i justícia transicional, amenacen el procés de transició i podrien desembocar en una major inestabilitat i en una escalada de la confrontació el 2026.

Després d'expulsar del poder a al-Assad a finals del 2024, el fins aleshores líder del grup armat opositor Hayat Tahrir al-Sham (HTS), Ahmed al-Sharaa, es va posar al capdavant d'un govern de transició encarregat de gestionar un país fracturat per més de mig segle d'autoritarisme i 14 anys de guerra que van deixar més de mig milió de morts i milions de desplaçats dins i fora del país. Malgrat la seva trajectòria i vincles amb la filial d'al-Qaeda a Síria, al-Sharaa ha aconseguit perfilar-se de cara a l'exterior com a interlocutor i opció vàlida per guiar el país en aquesta nova etapa. Durant el 2025, l'estratègia internacional del nou govern l'ha portat a buscar reconeixement i suports en països àrabs, europeus i, amb la complicitat

de Turquia (un dels seus principals aliats), també als EUA. La intervenció d'al-Sharaa a l'Assemblea General de l'ONU –la primera d'un dirigent sirí en seixanta anys– i la reunió amb Donald Trump al despatx Oval al novembre han sigut assenyalats com a fites de la rehabilitació de Síria en l'escena internacional. Aquesta campanya exterior ha facilitat l'aixecament de sancions contra ell mateix i altres membres del seu govern pels seus vincles amb grups considerats terroristes i també ha pavimentat el camí per a la progressiva remoció de sancions contra Síria imposades durant el règim d'al-Assad. Un tema vital tenint en compte les ingents necessitats de reconstrucció i que, com a conseqüència del conflicte armat, el 90% de la població viu sota el llindar de la pobresa. Algunes **anàlisis** indiquen que alguns serveis estan millorant i que hi ha un major marge per expressar la crítica a les autoritats. En aquest context, les expectatives sobre una nova etapa política a Síria –i en alguns casos també pressions als països d'acollida– han alentit el retorn d'un milió de persones refugiades i segons les previsions **un altre milió podria tornar durant el 2026**.

La situació de violència al país ha canviat les seves dinàmiques, però continua sent molt preocupant. Algunes anàlisis han constatat una **disminució relativa en el nombre d'esdeveniments violents el 2025** en comparació amb l'any anterior en gran part de Síria, tot i que en paral·lel s'ha identificat un increment significatiu

en algunes àrees. Els nivells de letalitat continuen sent extraordinàriament alts i confirmen que Síria encara és escenari d'un conflicte armat d'alta intensitat. El balanç del *think tank* ACLED apunta a més de 7.900 víctimes mortals el 2025 –una xifra similar i fins i tot superior a la registrada el 2024 (7.116) segons les dades del mateix centre–, en la seva majoria civils. L'organització Syrian Network for Human Rights (SNHR), mentrestant, havia aconseguit documentar la **mort de més de 3.600 persones** el 2025.

Focus d'inestabilitat

Dos episodis de violència van destacar el 2025 per la seva gravetat i repercussions. Al març, a Latakia i Tartous (costa), els enfrontaments de grups lleials a l'antic règim amb les noves forces de seguretat sirianes i milícies afins –tot i que no sota el seu control– van desembocar en una massacre que va adquirir tints sectaris i va afectar principalment la minoria alauita a la qual pertanyia al-Assad i considerada afí a l'antic règim. Més de 1.500 persones van morir en uns pocs dies. Posteriorment, al juliol, la intervenció del Govern sirianès per frenar els enfrontaments entre població drusa i beduina a la província de Suweida (sud) també es va caracteritzar per la falta de disciplina de les seves forces i va derivar en una escalada que va causar la mort de més d'un miler de persones i el desplaçament d'altres 200.000, a més de motivar noves accions d'Israel en territori sirianès sota l'argument de protegir els drusos. Aquests dos episodis han aprofundit les fractures en la societat sirianesa i la percepció en alguns sectors que les noves autoritats –per incapacitat o falta d'interès– no estan protegint tota la població sirianesa en igualtat de condicions. La sensació d'amenaça s'ha aguditzat entre la comunitat alauita davant la falta de rendició de comptes i nous episodis de violència, alentint protestes i demandes de federalisme. Entre la població drusa, sectors prèviament partidaris d'integrar-se o col·laborar amb el govern de transició ara desconfien i donen suport a reivindicacions d'autonomia i secessió.

A aquest panorama se suma la fragilitat i perspectives d'escalada de violència al nord-est. El març del 2025 el govern de transició sirianès i les forces kurdes de les Forces Democràtiques de Síria (SDF, per les seves sigles en anglès) –que controlen un 25% del territori sirianès i compten amb uns 70.000 efectius– van arribar a un acord perquè les SDF s'integressin en les noves forces armades sirianes abans de finalitzar l'any. No obstant, les negociacions per concretar el pacte –que han comptat amb la facilitació dels EUA– es van bloquejar i en els últims mesos de l'any el deteriorament de les relacions es va fer evident, amb intercanvis d'acusacions i **enfrontaments, principalment a la zona d'Aleppo**. Fins a principis de gener de 2026 els xocs havien deixat desenes de morts i forçat el desplaçament

de més de 140.000 persones. Líders kurds de les SDF han exigint un Estat secular i descentralitzat i han posat en qüestió la capacitat de les noves autoritats sirianes per garantir la seguretat de les minories. L'experiència de Suweida hauria estat determinant perquè les forces kurdes decidissin mantenir les armes per controlar la seguretat en les seves àrees d'influència, ja que temen que si es desarmen quedaran exposats a atacs de grups islamistes afins a Sharaa. El govern de transició considera que les SDF amenacen la unitat de l'Estat sirianès i no és descartable que intenti prendre control del nord-est per la força. En l'evolució d'aquest front seguirà sent clau la posició de Turquia. Ankara, que considera les forces kurdes sirianes com una extensió del PKK, ha acusat les SDF de convertir-se en el principal obstacle per a la pau i estabilitat a Síria i ha explicat la seva disponibilitat a donar suport al govern de Damasc per consolidar el seu control territorial del país.

A finals de 2025 diverses anàlisis advertien sobre la fragilitat de la transició a la Síria post-Assad, que ha continuat sent escenari d'alts nivells de violència

ISIS també seguia actiu al país i algunes anàlisis indiquen que el grup armat estava aconseguint reclutar sectors descontents amb la posició pragmàtica assumida per al-Sharaa. En finalitzar el 2025 ISIS va reivindicar el primer atac mortal contra forces estatunidenques des de la caiguda d'al-Assad i el més cruent des del 2019. Aquest fet va motivar una intensa ofensiva de represàlia dels EUA contra presumptes posicions del grup a l'est de Síria i va alentir especulacions sobre un eventual ressorgiment d'ISIS. De cara al 2026, Washington podria

haver de decidir si continua apostant per les SDF com el seu principal aliat en la lluita contra ISIS a Síria o si es decanta pel govern de transició, amb el qual ha iniciat cooperació en temes de contraterrorisme. La posició de les forces kurdes a Síria es veurà molt condicionada per la decisió de Washington i també per l'evolució del procés de pau entre Turquia i el PKK.

El factor israelià també és clau per al futur de Síria. Després d'atacar i desmantellar els arsenals sirians després de la caiguda d'al-Assad a finals del 2024 i desconèixer la vigència de l'acord que el 1974 va establir una àrea de separació entre Síria i Israel, el govern de Netanyahu ha ampliat l'ocupació al sud de Síria –al territori adjacent als Alts del Golan– i ha llançat atacs que han assolit fins i tot Damasc. Durant el 2025, Israel i Síria van entaular negociacions sota els auspicis dels EUA, però els contactes no van desembocar en acord i en **finalitzar el 2025 estaven estancats**. Síria demanda el replegament d'Israel als límits establerts per l'acord de 1974, però Israel exigeix que s'estableixi una zona desmilitaritzada des de Damasc fins a l'anterior zona de separació. El 2026 Netanyahu podria continuar amb la seva aproximació ofensiva a Síria com a part de les seves ambicions regionals, més encara si percep que Turquia augmenta la seva influència al país.

Inclusió i justícia

En paral·lel, hi ha nombrosos reptes des d'un punt de vista de governança. Un any després de la caiguda d'al-Assad, algunes **anàlisis han constatat una creixent frustració en diversos sectors de la societat siriana**, fins i tot entre la població sunníica al país que és el seu principal suport. Part del desencant està relacionat amb la concentració del poder al voltant d'al-Sharaa i un estret grup de col·laboradors prèviament vinculats a Hayat al-Sham. Les eleccions indirectes del Parlament celebrades l'octubre del 2025 no van ampliar els nivells de representativitat. La marginació ha estat notòria en el cas de les dones. Només sis dones van ser escollides al Parlament de 119 escons –equivalents al 4%, menys fins i tot que en l'època d'al-Assad (10-13%)– i en els càrrecs governamentals hi ha una presència molt limitada de dones –només una ministra en el gabinet. Activistes feministes han denunciat que malgrat els discursos sobre empoderament i participació igualitària, persisteix l'exclusió de les dones sirianes dels espais de decisió i una aproximació tokenística.

Tenint en compte aquests i altres elements, en finalitzar el 2025 diverses anàlisis alertaven sobre la **fragilitat de la transició**, més estable a la superfície que en el fons.

Algunes veus apuntaven que les **condicions per a una guerra civil encara persistien** i advertien dels efectes de les pressions centrífugues internes i les influències internacionals en el futur del país. El 2026 el govern d'al-Sharaa haurà de gestionar aquest conjunt de reptes i decidir si es fa ressò de les recomanacions que insten Damasc a accelerar i aprofundir en la reforma de les forces de seguretat –integrant els grups armats encara operatius al país i imposant-los disciplina– i adoptar mesures efectives de rendició de comptes. El govern de transició té el **repte de frenar els episodis de venjança i represàlies** i assassinats diaris, contribuir a un genuí procés de justícia transicional que abordi els crims de l'època dels al-Assad i de totes les parts en el marc del conflicte armat, i garantir els drets humans de tota la població. Si no s'aborden els déficits en matèria d'inclusió, també és probable que s'accentui el malestar i les fractures en la societat siriana. Algunes anàlisis també recomanen a les autoritats sirianes **no repetir els errors que han compromès el destí d'altres països** de la regió: no institucionalitzar el sectarisme, no imposar una visió fonamentalista de l'Islam i evitar la fragmentació territorial del país. El 2026 el curs de la Síria post-Assad estarà determinat per l'evolució d'aquestes dinàmiques i per l'encara incerta projecció d'interessos d'actors regionals i internacionals al país.

Aquesta publicació està subjecta a una llicència de Creative Commons. Es permet la reproducció total o parcial, la distribució i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i no reflecteix l'opinió de l'ACCD ni de la Generalitat de Catalunya.

ecp escola de
cultura de pau

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Amb el suport de:

@escolapau

@escolapau.bsky.social

EscolaPau

escoladeculturadepau

Escola de Cultura de Pau

Edifici B13, Carrer de Vila Puig,
Universitat Autònoma de Barcelona 08193
Bellaterra (Espanya)
Tel: +34 93 581 14 14
pr.conflict.escolapau@uab.cat
escolapau.uab.cat